

Veliki Prasak

velkiprasak.com

FRIDRIH NIČE

Bojan Dragičević

**INTERVJU SA
ALEKSANDROM
LAMBROSOM I DEO**

Vladimir Božanović

**TOLERANCIJA
NETOLERANCIJE
II DEO**

Aleksandar Lambros

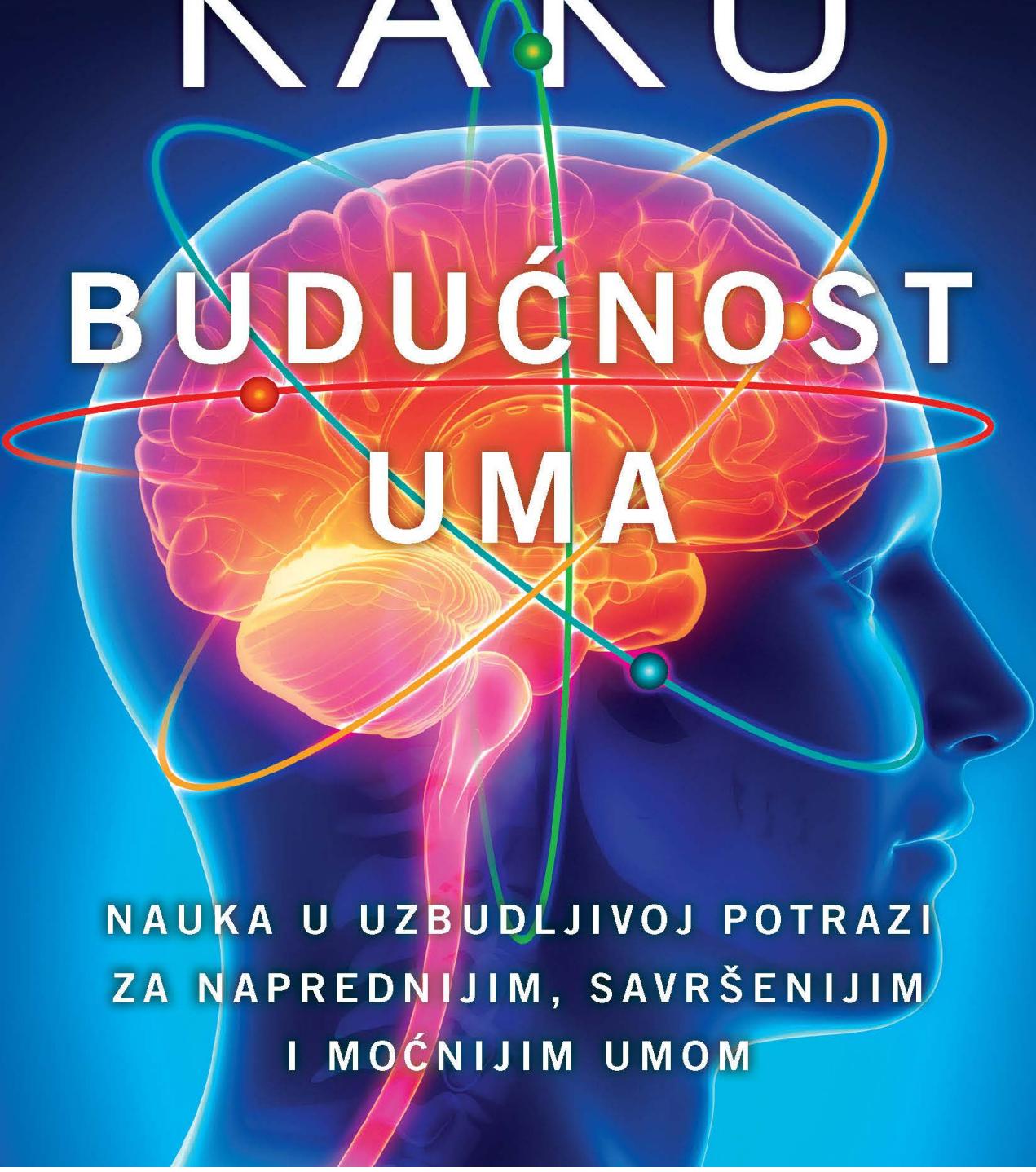

ATEISTI
SRBIJE

WWW.ATEISTI.COM

AUTOR SVETSKOG BESTSELLERA *FIZIKA NEMOGUĆEG*

MICIO KAKU BUDUĆNOST UMA

NAUKA U UZBUDLJIVOJ POTRAZI
ZA NAPREDNIJIM, SAVRŠENIJIM
I MOĆNIJIM UMOM

Sadržaj

Tolerancija netolerancije II deo	6
Autor: Aleksandar Lambros	
Intervju sa Aleksandrom Lambrosom	
I deo.	10
Autor: Vladimir Božanović	
Pareidolopokloništvo, ili zašto	
se Isus pojavljuje na palačinkama	16
Autor: Borislav Miletić	
Vodič kroz život i stvaralaštvo antihrista	
kontinentalne filozofije.	22
Autor: Bojan Dragičević	
Hronika.....	26

VELIKI PRASAK
časopis Udruženja „Ateisti Srbije“

Izdavač:
Udruženje „Ateisti Srbije“

Kontakt telefon:
+381 63 80 44 200

Glavni i odgovorni urednik:
Vladimir Božanović

Redakcija:
Marko Ekmedžić
Miloš Đuričić
Jelena Radojčin
Predrag Stojadinović
Tejmur Šihmamedov
Tatjana Manojlović

Lektori:
Dušica Antić Rašić
Ana Arsenović
Andelija Vučurević
Jana Ristić

Dizajn i prelom:
Tejmur Šihmamedov
Slaven Kovačević

ISSN 2217-5679 Veliki prasak (Online)

50 logičkih grešaka

za koje treba da znate

Predrag
Stojadinović

HELIKS

U ovom broju:

Pareidolopokloništvo, ili strana 16. zašto se Isus pojavljuje na palačinkama

Pareidolija je psihološki fenomen koji se odnosi na prepoznavanje nečeg smislenog u stimulusu koji je apstraktan i nema smisla.

Autor: Borislav Miletić

Intervju sa Aleksandrom Lambrosom - I deo strana 10.

Mene samo zanima da li se tridesetih govorilo o radikalnim, ili umerenim nacistima?

Autor: Vladimir Božanović

Tolerancija strana 6. netolerancije II deo

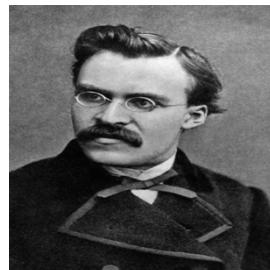
Izraz „islamofobija” je kulturološki terorizam na delu.

Autor: Aleksandar Lambros

Vodič kroz život i strvaralaštvo antihrista kontinentalne filozofije strana 22.

„Čoveka si uvek ti gledao kao boga, a i kao ovcu.”

Autor: Bojan Dragičević

web: ateisti.com i velikiprasak.com
e-mail: redakcija@velikiprasak.com

Foto:
naslovna: www.gophoto.it
duplicira: www.gophoto.it
str. 10: alexandarlambros.wordpress.com
str. 16: country1067.com
str. 17: ok.ru
str. 20: panoramio.com
str. 26: becuo.com

TOLERANCIJA NETOLERANCIJE

Izraz „islamofobija“ je kulturološki terorizam na delu.

Trećina muslimanskih studenata u Britaniji podržava ubijanje u ime njihove religije a 40% njih želi da živi pod šerijatom. Britanski mediji, pogotovo BBC i Guardian, gotovo rutinski kriminalce muslimane u svojim izveštajima nazivaju „Azijatima“. Što je, sem što je netačno, vrlo uvredljivo u odnosu na Hinduse ili Sike, recimo, ali zašto bi se vodilo računa o njihovim osećanjima kad je sasvim izvesno da oni iz uvredjenosti neće zapaliti ničiju ambasadu.

Patrik Kondel u svom komentaru na „Mesec podizanja svesti o islamofobiji“ sublimira apsurf stava evropske političke levice prema islamofašizmu – „Poslednje dve decenije nepopustljive muslimanske učveljenosti i refleksivne uvredjenosti kod mogih od nas je podiglo svest o reči „islamofobija“ kao ciničnog oružja kulturološkog terorizma i sramotni pokušaj da se zdrav razum predstavi

kao mentalni poremećaj. Svesni smo toga da je „islamofobija“ otrovna laž koju torbare islamisti i levičari u svrhu cenzurisanja ružne istine o islamu i guranja ljudi u tišinu griže savesti, a svesni smo i da je to lukav način fašističke ideologije da se predstavi žrtvom umesto onim što zapravo jeste - krvoločnom zverkom. Takođe smo svesni i da ta reč ostvalja ružnu mrlju na ličnosti svakoga ko je koristi jer svaki put kad se upotrebi izgovorena je providna i smisljena laž. Izraz „islamofobija“ je kulturološki

grupama i jednostavno ne zahteva poseban izraz za to. Islamofobija nije ništa stvarnija od nacifobije. Postoje vrlo dobri razlozi da se bude svestan obe ove ideologije, a ti razlozi su istovetni.“

Ultra desnica ... omiljeni izraz politički korektne levice za sve koji se usude da o islamskom fašizmu progovore drugačije, ili bolje rečeno, izjave očigledno, mimo mantere o „religiji mira“ koju niko nigde nije video u praksi izvan izfantazirane političke teorije liberalne levice.

Islamofobija nije ništa stvarnija od nacifobije. Postoje vrlo dobri razlozi da se bude svestan obe ove ideologije, a ti razlozi su istovetni.

terorizam na delu. Dokazivo i statistički je pogrešan kao koncept. Broj muslimana koji su napadnuti ili zlostavljeni zbog toga što su muslimani je mali u poređenju s drugim

Pax Islamicica, šta mu to zapravo dode? U istoriji je bezmalo svaki tiranin o svojim osvajačkim planovima govorio kao uspostavljanju nekakvog

budućeg mira. Nacistička Nemačka i SSSR su 1939. potpisale sporazum o podeli Poljske kao „osnovi trajnom miru u istočnoj Evropi“. Rimljani su imali Pax Romana što je značilo mir pod rimskom dominacijom. Diktatori i tirani, nacionalni ili ideološki, svet vide kao haos u kome je potrebno uspostaviti red. Samo pod njihovim vođstvom i upravom moguće je uspostaviti mir u svetu. Kada je Lenjin izjavio da je „bez zbacivanja kapitala nemoguće okončati ratistinski demokratskim mirom“ on je samo iznosio tezu svih tirana.

koriste istu reč ali misle na potpuno različite stvari. Za zapadnjake mir je nezavistan od bilo kakve ideologije. Za muslimane, međutim, on je nerazdvojiv od islama. Kada zapadne apologete islama govore o islamu kao o religiji mira, oni su, zapravo, u pravu. Reč je o miru koji se uspostavlja osvajanjem kojim će se nemuslimani svesti na građane drugog reda. Pošto je islam globalan i ne priznaje granice svom širenju, njegov oblik mira podrazumeva neprestano angažovanje u ratovima za osvajanje teritorije

islam rat pretvara u mir a nasilje u milosrđe. Sve dotle dok ih sprovode muslimani protiv nemuslimana. Muslimani mogu ubijati ali ne mogu biti ubice, mogu terorisati ali ne mogu biti teroristi, mogu sprovoditi genocide ali od toga postaju samo bolji. Jer, njihov cilj uvek je „mir“. Narodi koji pokušaju da se odbrane od islamskog terora zapravo su „zlikovci“ jer sprečavaju mir. I sami teroristi žele ništa drugo do mir koji može nastupiti samo onda kada njihove žrtve prihvate njihovu vlast.

Za zapadnjake mir postoji nezavisno od religije, za muslimane mir je teološka kategorija. Politički mir za muslimane nije ništa drugo do privremenog primirja za koje vreme se stiče strateška prednost. Mir mora biti teološki, što će reći nemuslimani moraju priznati supremaciju islama i Kurana. Za postizanje „celovitosti“ Dar-al-Islama ljudi mu se najpre moraju pokoriti. Aslim taslam.

Islam mir vidi samo u kontekstu islama. Teologija Pax Islamica svaku ideju miroljubive koengzistencije pretvara u absurdnu šalu jer mir definiše samo u terminima islama i prema svakome se odnosi kao prema jeretiku koji se mora naterati na pokornost islamu. Kad kažu da je islam religija mira muslimani ne kažu da je islam miroljubiv već da je jedini način da se mir postigne pokoravanje islamu.

Za zapadnjake mir je nezavistan od bilo kakve ideologije. Za muslimane, međutim, on je nerazdvojiv od islama.

A to je da je mir nemoguć bez stvaranja društva koje sledi njegovu ideologiju. Prema Lenjinu, svi se moraju pokoriti komunizmu. Prema Hitleru, nacizmu. Prema Muhamedu, islamu. Svi su govorili o miru ali su ga definisali samo u okvirima sopstvene ideologije i vladavine.

Muhamed ne ostavlja mesta interpretaciji a ni sumnji. U aslim taslamu¹ kratko i jasno stoji – „Pokorite se i biće vam dobro“. Od tada pa kroz istoriju do današnjih dana, muslimanski lideri zapadnim liderima šalju istu ovu poruku. Kada zapadnjaci govore o miru i kada muslimani govore o miru, oni možda

nemuslimana. Islamski mir ima veze s onim što ljudi obično podrazumevaju pod mirom koliko i Hitlerovo i Staljinovo objašnjenje da je osvajanje Poljske temelj trajnom miru. Islamski mir je kao i Hitlerov mir – verovanje da svet nije dobro mesto bez Muhameda ili Adolfa, ili njihovih sledbenika koji će njime upravljati.² Dok većina ljudi mir vidi kao odsutstvo rata, islam rat vidi kao sredstvo postizanja mira. Globalna Pax Islamica je cilj džihadu. Na orvelovski način

² Sajid Kutb, egipatski pisac, islamski teoretičar u ugledni član *Muslimanskog bratstva* pedesetih i šezdesetih, u svojim delima pisao je upravo o takvom islamskom miru – miru pod dominacijom islama (knjiga *Svetski mir i islam*). Kad islamisti govore o islamu kao religiji mira, govore o njemu u ovom značenju.

¹ Poruka koju je Muhamed poslao nemuslimanskim vladarima.

I u tome što u tom cilju koriste nasilje i rat, ne vide nikakav paradoks. Uzrok rata nisu oni već nemuslimani koji odbijaju njihovu supremaciju. Džihadista je tako borac za mir.

Može li se na političkoj skali od levog na desno otići desnije od ovog? U Kuranu čitamo – „Mi vas odbacujemo. Neprijateljstvo i mržnja među nama je nastanjena, sem ako ne verujete jedino u Alaha“ (60:5)³ a potom – „Nevernici su drvo za potpalu u paklu“ (72:15)⁴. Ne samo, „oni koji ne vjeruju (u islam i proroka) oni su najgora stvorenja“ (Kuran 98:6).

Zatim dalje (8:67) – „Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji; vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Alah želi onaj svijet. - Alah je silan i mudar.“ Ovaj stih može da vas prevari, zvuči skoro pa kao ukidanje ropstva. Original, zapravo, glasi ovako – „Nije na verovesniku da drži zatvorenike rata i oslobađa ih za otkup dok ne počini veliki pokolj među neprijateljima. Vi želite blaga ovoga sveta (tj. novac od otkupa) ali Alah vam želi raj.“

Kuran izričito nalaže da se s nevernicima ne sklapaju prijateljstva – „Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje

³ Ovako glasi prevod na engleski, prevod na srpski deluje bezazlenje. Izgleda ovaj nezgodnji stih predstavlja još jedan primer toga kako se Kuran u prevodima sa arapskog prilagođava da deluje prihvatljivije – „Ne dopusti, Gospodaru naš, da nas nevernicima staviš iskušenje i oprosti nam, Gospodaru naš!“

⁴ U prevodu na srpski – „a nevjernici će u Džehenumu gorivo biti.“

Prisilni brakovi i brakovi s devojčicama u muslimanskoj „kulturi“ opstaju jer ih je uspostavio prorok

nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini - Alah neće štititi.“ (3:28); „O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike⁵ jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Alah uistinu neće ukazati na Pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine.“ (5:51)

Nevernici se mogu samo pokoravati i ubijati, uz garanciju da je umiranje za islam jedina sigurna propusnica za raj – „Kada se u borbi s nevjernicima sretnete po šijama ih udarajte sve dok ih ne oslabite, a onda ih vežite, i poslije, ili ih velikodušno sužanstva oslobođite ili otkupninu zahtijevajte, sve dok borba ne prestane. Tako učinite! Da Alah hoće, On bi im se osvetio, ali On želi da vas iskuša jedne pomoći drugih. On neće poništiti djela onih koji na Alahovu putu poginu“ (47:4)

I tako redom, po stranicama Kurana, koju muslimani, ne zaboravimo, doslovno drže za reč božiju, a proroka preko koga je ona svetu otkrivena za vrhunac moralne uzornosti (podsetimo se, prisilni brakovi i brakovi s devojčicama u muslimanskoj „kulturi“ opstaju jer ih je uspostavio prorok). Pravi muslimanin treba da je što više nalik

proroku.

Ovde je potrebno razjasniti jednu stvar. Iz Kurana se može iščeprkati, zaista iščeprkati, i po neki naizgled miroljubiv stih. Apologete najčešće navode sledeća dva – „u vjeri nema prisiljavanja – (Pravi put se jasno razlikuje od zablude! Onaj ko ne vjeruje u šejtana, a vjeruje u Alaha - drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. - A Alah sve čuje i zna.)“ (2.256) a sledeći omiljeni, a sva je prilika da ste i vi bili u prilici da čujete kako ga navode je – „ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini - kao da je sve ljudi poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva - kao da je svim ljudima život sačuvao. (5:32) Odmah iza ovog stiha, doslovno odmah (5:33) piše – „Kazna za one koji protiv Alaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine jeste: da budu ubijeni, ili razapeti, ili da im se unakrst ruke i noge odsijeku ili da se iz zemlje prognaju.“

Već sam raspravljao o tome kako s nekim delovima Biblije možete opravdati milosrđe i dobročinstvo, a s drugim inkviziciju i holokaust. Ali, šta je dodatni problem kad je Kuran u pitanju? Ovi malobrojni miroljubivi stihovi nalaze se među najranijim

⁵ Auliya, znači i prijatelj, zaštitnik, pomagač

otkrovenjima (direktno Muhamedu preko arhanđela Džabriela) dok je Muhamed tek bio na početku svoje karijere i još uvek u Mekiji. Nakon prelaska u Medinu, takvih otkrovenja više nema (sadržaj Kurana se, inače, deli

Jedina prava garancija za raj je poginuti u Alahovo ime.

na otkrovenja iz Meke i ona iz Medine). U Medini Muhamed zaključuje da mu je za njegove ambiciozne političke planove potrebna upotreba brutalne sile, poželjno ne samo uz božanski blagoslov već i uz njegovu izričitu naredbu. U Medini Džibrailo doleće isključivo sa otkrovenjima nasilja.

Stih 9:5 je medinski – „Kada prođu sveti mjeseci, ubijajte mnogobošce gdje god ih nađete, zarobljavajte ih, opsjedajte i na svakome prolazu dočekujte! Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Alah zaista prašta i samilostan je.“ Najviše na šta može da se računa je status dimija (na srpskom valjda zimija), potčinjenost muslimanima uz plaćanje danka, svojevrsnog otkupa prava na život. „Ubijajte ih gde god ih nađete“ – ovde se ne radi ni o kakvom alegorijskom već doslovnom ubistvu.

Problem s proučavanjem Kurana nije samo u tome

što je njegovo prevođenje s arapskog zvanično zabranjeno a prevodi na druge jezike koji postoje više su prepev nego doslovan prevod, već i organizacija poglavla (sura). One nisu poređane hronološki, po redosledu otkrovenja, već po dužini. Tako se naizgled miroljubivi stihovi mogu naći nakon onih krvoločnih. Ali, u islamu postoji i jedno učenje tkz, „ukidanje“ koje kaže da su mlađa „otkrovenja“ bolja od starijih i da ukoliko su stihovi (ajeti) u Kuriju međusobno protivrečni, važeći je onaj mlađi, kasnije otkriven. Da ne bude mesta sumnji ovo načelo uneto je u sami Kur'an – „Mi nijedan propis ne promijenimo, niti ga u zaborav potisnemo, a da bolji od njega ili sličan njemu ne donešemo. Zar ti ne znaš da Alah sve može?“ (2:106)

Štaviše, jedina prava garancija za raj je poginuti u Alahovo ime. To piše u Kuriju (9:111) Alah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati - oni će se na Alahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu (Tora), i Indžilu (jevanđelje), i Kur'antu - a ko od Alaha dosljednije ispunjava obećanje Svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh) ali i u bezbrojnim hadetima.

Haditi su po autoritetu u islamskoj teologiji odmah iza Kurana. U preko sto njih govori se o svetom

ratu džihadu. U jednom Muhamed sledbenicima kaže – „Naređeno mi je da se borim s ljudima sve dok oni ne kažu 'Niko se, sem Alaha, ne sme obožavati'“.

Jevreji su posebno na meti. U jednom haditu čitamo kako sledbenici Muhameda zatiču u molitvi. Obaveštavaju ga kako su ubijali božje neprijatelje. On sluša, ustaje i pljuje na rane koji je jedan od njegovih boraca zadobio (valjda da zecele?) a potom se razilaze kućama. Hadit se završava izveštajem kako su „napadi na božje neprijatelje izazvali teror među Jevrejima tako da nije bilo Jevrejina u Medini koji nije strahovao za svoj život“. U drugom haditu saznajemo kako je Muhamed otišao k Jevrejima sa sledećom porukom – „Ako prihvate islam bićete bezbedni (još jedna ilustracija značenja islamskog mira). Treba da znate da sve na zemlji pripada Alahu i njegovom proroku i ja želim da vas proteram iz ove zemlje. Ako neko među vama ima kakvu imovinu može da je proda, inače znajte da zemlja pripada Alahu i njegovom proruku“. Ličnim primerom uspostavlja princip postupanja s nevernicima – „Prorok je posekao šake i stopala muškaraca plemena Uraina i nije ih podvezao (osakaćenje udove) već ih je pustio da iskrvave“.

Intervju sa Aleksandrom Lambrosom - Ideo

Mene samo zanima da li se tridesetih govorilo o radikalnim ili umerenim nacistima?

Politika

Koliko ti je u stvaranju slike o problemima u Srbiji pomoglo to što si Srbiju počeo da posmatraš sa strane, iz Francuske?

Neizmerno mnogo. Mislim da sada imam neke opipljive „krizne“ parametre. U Francuskoj se po medijima i u svakodnevnom životu mnogo kuka i žali na krizu, pad standarda, pad kupovne moći, nezaposlenost, slabljenje konkurentnosti francuske industrije, neefikasnost sistema... A reč je o jednoj od vodećih ekonomija sveta. U poređenju s francuskim krizom i problemima, Srbija, faktički, više uopšte i ne postoji kao država i društvo, u završnoj je fazi apokalipse. I mimo tih opipljivih, merljivih i statističkih pokazatelja, sam život u Francuskoj pomogao mi je mnogo da stvari bolje sagledam – kada sam posle dve i po godine, što nije bog zna koliko dug period, prvi put posetio zemlju, doživeo sam, ne preterujem uopšte, istinski šok. Ta beda i siromaštvo, taj grč u ljudima, sivilo, ozlojeđenost, strah, mrtvilo i apatija, sveopšta prostitucija... Jezivo. Nisi toga toliko svestan kad si time okružen svakodnevno i godinama.

Jedan si od najglasnijih podržavalaca Izraela među ljudima iz Srbije. Kako vidiš budućnost Bliskog Istoka?

Kao poligon za nadjevanje fašizma lisice (zapada) i fašizma lava (islama) koji će u nepredvidivo dugom roku izazivati bedu i patnju ogromnog broja ljudi. Fašizam lisice i fašizam lava izraz je

francuskog filozofa Mišela Onfrea koji kaže: „Dvadeset prvi vek počinje bespoštednom borbom. S jedne strane judeo-hrišćanski Zapad, liberalan u ekonomskom smislu reči, surovo kapitalistički, divlje trgovački, cinično potrošački, proizvođač lažnih dobara, koji ne haje ni za koju vrlinu, visceralno nihilistički, koji ne zna ni za veru ni za zakon, jak sa slabima, slab sa jakima, lukav i makijavelistički sa svima, opčinjen novcem, profitima, na kolenima pred zlatom, liferant svake vlasti, generator svih dominacija ... U tom poretku, teorijski, sloboda je za sve, a u stvari, sloboda je samo za šaku ljudi, za vrlo malo njih, dok su ostali, većina, ogreznici u bedi, siromaštvo, poniženju. Sa druge strane, muslimanski svet, pobožan, revnosten, sirov, netolerantan, nasilan, zapovednički i osvajački. Fašizam lisice protiv fašizma lava, jedan stvara svoje žrtve na postmodern način, novim oružjem, a onaj drugi pribegava hiperterorizmu noževa, skrenutih aviona i opasača sa

zanatskim eksplozivom.“

Eto, tako vidim budućnost Bliskog istoka. A i šire.

Pored toga što gajim izvesno divljenje prema toj naciji i državi, nastaloj doslovno na parčetu pustinje u ekstremno neprijateljskom okruženju, koja je pored svega, i uprkos svemu, uspela da procveta, doslovno čak (Izrael je jedina država u svetu koja je u 21. vek ušla sa više površina pod šumom nego što ih je imala ranije, iako je većim delom pustara), poštovanje za njihovo izdizanje iznad mentaliteta žrtve (i nakon holokausta, nijedan se Jevrejin nije opasao bombama da se raznese u nemačkom autobusu ili restoranu) i prema njihovom doprinosu čovečanstvu koji je zadivljujuće nesrazmeran njihovoj veličini, neviđeno mi idu na nerve proseravanja evropske i američke političke levice i šatro nekakvih aktivista koji ne prestaju da baljezgaju o zločinima izraelske strane. Da te super humanističke i civilizacijske standarde, koje tako nemilosrdno i mikroskopski primenjuju na Izrael, primenjuju u procentu 5 na Arape, pa Bliski Istok bi se odjednom preporodio. Zaglušujuća tišina tih istih aktivista i dežurnih kritičara Izraela povodom svih zverstava islama, otkriva, kako je to Patrik Kondel sjajno detektovao, latentni belački progresivni rasizam – evropski intelektualci su rasisti i misle da Arapi nisu u stanju da dobace do elementarnih civilizacijskih normi, zato ih neprestano tetoše.

Ja mislim što i Sem Haris – „Svi mi živimo u Izraelu, samo neki toga nisu svesni“.

Napisano je tone članaka na temu prava izraelske države na

Nijedan se Jevrejin nije opasao bombama da se raznese u nemačkom autobusu ili restoranu.

Evropski intelektualci su rasisti i misle da Arapi nisu u stanju da dobace do elementarnih civilizacijskih normi, zato ih neprestano tetoše.

postojanje. I sam sam o tome pisao. Hajde sad ovako, zamislimo da ne postoji nikakvo istorijsko opravdanje za postojanje Izraela. Eto, nemaju nikakvo pravo na to parče zemlje. Ja i dalje mislim da on treba da postoji. Pogledajte kartu arapskih zemalja i površinu koju one zahvataju. I uporedite sa Izraelom. Da, iz saudijskih duna su se na svu tu teritoriju proširili baš na letećem čilimu, a ne mačem i krvlju. Štaviše, ja mislim da Palestina uopšte ne treba ni da postoji. Svetu samo fali još jedna islamska civilizacijska kenjara, kao da ih već nema dovoljno.

Još da napomenem, pišem na razne „osetljive“ teme i dobijam mnogo poruka i mejlova. Najgadnije dobijam kad pišem o podršci Izraelu. Ne biste verovali. Mnogi misle da sam Jevrejin, tako da mislim da imam izvestan uvid u to kako izgleda biti Jevrejin, što mi samo učvršćuje simpatije. Mislim da je važno odabrati stranu, neutralnost pomaže zlo.

Kakvi su tvoji stavovi o političkoj korektnosti?

Smatram da Meku treba bombardovati i sravniti sa zemljom, da srpske popove treba tući po haustorima, da Rusija nije otcepila dovoljno od Ukrajine. Mislim da bi to bio odgovor na ovo pitanje.

Kakve su sličnosti u političkom smislu između tridesetih godina XX veka i današnjice?

Pa evo, Hrvati se bore na strani Ukrajinaca, Srbi na strani Rusa, Nemačka je mnogo diskretnija u svojim planovima, sad sve to radi gospodski, preko EU tela i njene beskrajne kafkijanske administracije, Amerika ide da ratuje protiv divljaka koje je naoružavala, finansirala i obučavala, i brani svoje interese na Dnjepru, ali je Putin novi Hitler,

a Obama dobitnik Nobela za mir, levica brani faštiste ludake poput Hamasa i Fataha, koji kamenuju, vešaju, pale i odrubljuju glave, desnica fabrikuje neke krize od kojih je ona sve bogatija, a vi sve siromašniji, Stejt Department je u svom godišnjem izveštaju o stanju ljudskih prava u svetu vrlo zabrinut za mormone u Srbiji, ali je u Saudijskoj Arabiji sve u najboljem redu, uz to, sad imamo Kardašjan i njen polomljen manikir, procureli *home video* ovog i onog, tinejdžere koji na karti ne umeju da pronađu Indiju u vreme kad su sateliti usnimili svaku ulicu i kartonsku kuću u Mumbaiju, obrazovanje je samo kako zgrnuti keš i izbeći porez, humanizam i renesansa su za selfije s letovanja, ljudska prava samo za tamo gde nema nafte, sklapanje najki za 10 centi po satu je liberalni kapitalizam a ne ropstvo, ateisti su militanti, a islamisti umereni ...

Pa eto, raspetljavajte i nalazite paralele ... Mene samo zanima da li se tridesetih govorilo o radikalnim ili umerenim nacistima? Kao, radikalni nacista bi te poslao u konc logor, umereni ne bi, al' nema ništa protiv što ovaj radikalni bi.

Religija

Francuska važi za relativno sekularno društvo. Kakvi su tvoji utisci?

Relativni. U najstrožem centru Pariza sam 45 minuta tražio da kupim kebab koji nije alal. Ja bih radije umro od gladi nego pojeo alal, ne samo zbog toga što se te životinje ubijaju nepotrebno surovo, već i što procenat takse za alal sertifikat odlazi i za finansiranje globalnog džihadu. Poznanici u pariskom metrou je neki musliman opadio šamar jer je jela sendvič pred njim, a bio je

Ramadan. Svi su se privili da nisu videli šta se desilo i nastavili da bulje u svoje afjone. Ministarstvo obrazovanja je nedavno izdalo neko uputstvo o zaštiti principa sekularnosti u državnim školama, što je samo po sebi indikativno u 2014. godini. Sveštenici i imami gostuju po TV emisijama i prde jedne te iste besmislice tipa - islam je religija mira i tolerancije i gej brakovi urušavaju temelje civilizacije. Mnogo je hodanja po jajima, do granice autocenzure, jer začas možeš da postaneš islamofob i rasista, dok je, recimo, bitiantionista(moderan, politički korektni izraz za antisemitizam) skroz nekako ok i u modi, po Rusiji udri slobodno, Amerika je u pravu, burkače su na sve strane, papa rek'o ovo, papa rek'o ono, baš je kul i moderan... Najgore je to odumiranje slobode mišljenja i izražavanja. Za mene je taj proces oplijiv. Prepostavljam da sam imao preterane predstave o Francuskoj kao kolevci modernog sekularizma i prosvetiteljstva. Ipak, uz sve mane, ispred nas je za čitav jedan univerzum.

Mogu li se uporediti verska prava i slobode u Francuskoj i Srbiji?

Vernici su svuda agresivni, zavisi samo koliko ih sekularizam drži pod kontrolom. Čim ta kontrola popusti makar malo, oni su tu, sa svojim poglavarima i duhovnim čobanima, spremni da napadnu i komadaju kao hijene. Evo vam primera – nedavno je u Francuskoj donesen zakon koji istopolnim parovima dozvoljava da stupe u brak. Homoseksualci su, po mom mišljenju, poslednji žrtveni jarac hrišćanstva. Pre toga, to su bili Jevreji, crnci, žene. Sad probajte da zamislite pola miliona ljudi na ulicama Pariza koji demonstriraju protiv prava crnaca, na primer. Zamislite demonstracije u kojima hrišćani traže da crnci koriste odvojene toalete i autobuse. A to bi, gledano, iz perspektive hrišćanstva, moglo vrlo lako da se opravda. Biblija, na primer, odobrava ropstvo. Ali, to je

danas nezamislivo jer su crnci stekli univerzalnu pravnu zaštitu i oni koji se bore protiv njih nisu dobri hrišćani, već, jednostavno, rasisti. Danas se ta bitka bije za homoseksualce. Tako da kad je u Francuskoj u punom jeku bila javna debata oko zakona o gej brakovima, na ulice Pariza moglo je da izade na stotine hiljada katolika. Ta priča je sada završena, trenutno se mobilišu da spreče zakon koji istopolnim parovima dozvoljava pristup državnom programu veštačke oplodnje. Evo vernika opet na ulicama.

S druge strane, ovde na prajdu policije gotovo i da nema. Uglavnom reguliše saobraćaj. Nema tenkova, borbenih i oklopnih vozila, helikoptera. Narod đuska i zeza se, atmosfera je karnevalska, učestvuju i mnogi heteroseksualci.

Pa eto, poredite.

Druge, u Francuskoj klikom na internetu možete da se „iščlanite“, ispišete iz crkve. Mislim da je to izuzetno važno jer uspostavlja sistem odgovornosti. Ne slažete se sa onim što crkva zastupa i propoveda? Ili ste jednostavno neverujući. Pa eto, 2 minuta na internetu i oduzeli ste im pravo da govore u vaše ime. U Finskoj se pre par godina desilo da je posle jednog spornog TV nastupa nekoga iz njihove protestantske crkve, na desetine hiljada ljudi krenulo da se iščlanuje. Tamo to ima još veće posledice jer prihodi crkve zavise samo od vernika, tj. samo verujući plaćaju porez crkvi. Ne znam kako to na nivou prihoda i poreza funkcioniše u Francuskoj, pročeprkaču, ali ne verujem da je banditizam kakav je u Srbiji. Srpska crkva je najobičnija mafijaška organizacija, ono što se uobičajeno zove „organizovani kriminal“. I to u sprezi s vlastima. Zahvataju gde stignu i koliko stignu, zahvataju prihode poreskih obveznika (uključujući i nas ateista i homoseksualaca), ne plaćaju nikakav porez, nikome ne polažu račune ni za šta, i apsolutno

Jedno je ne poštovati nečije verovanje, a drugo je ne poštovati ličnost.

ni na koji način ne doprinose društvu. Jedino što rade je aktivno širenje mržnje, gluposti i primitivizma. SPC je, doslovno i bez ikakvih preterivanja, kamen oko vrata Srbije. Makar da ima neku kulturološku funkciju kakvu u zapadnom svetu crkva obično ima. Čak ni to. Pogledajte našta liči novija srpska sakralna arhitektura, slikarstvo ... Jezivo. Nekad je SPC makar u tom smislu imala minimuma sluha. Da nije, ne bismo danas imali crkvu sv. Nikole u Sremskim Karlovcima. Prošetajte do Topčiderskog parka i posetite Milošev konak, a onda i obližnju crkvicu Sv. Petra i Pavla. U konaku ćete videti Miloševu privatnu prostoriju u maniru otomanskog baroka, a u crkvici naznake nekog pravoslavnog baroka, hvatanje koraka s velikim svetom. Mi smo se u to vreme još oslobođali vekovne turske okupacije, ali je postojala svest o tome gde želimo da idemo. Ovo danas je jednostavno stravično. Ja sam, u beskonačnoj jalovoj prepisci sa SPC administracijom, pokušavao da dobijem raskrštenicu ili ispisnicu iz SPC. Čak ni to kod nas nije moguće. Jednostavno sam želeo da im stavim do znanja da ne želim da imam ništa sa njima, i da im oduzmem legitimitet da mene zastupaju. Uzalud. To je jako pogubno za princip odgovornosti. Ta banditska organizacija meša se u politiku i društvo (nominalno sekularno) i za to ne propušta nijednu priliku. A pritom nema nikakvu odgovornost ni prema kome.

Uzgred, prema rezultatima istraživanja Galupa iz 2009. godine, koje je sprovedeno u 114 zemalja, Srbija (bez KiM) se sa 54% ispitanika koji su se izjasnili da religija igra važnu ulogu u njihovim životima, našla na 87. mestu liste. Ovaj rezultat bi morao da dovede

u pitanje tvrdnju koja se redovno čuje od predstavnika SPC kako ta institucija predstavlja najveći deo stanovnika Srbije pravoslavne veroispovesti, na čemu temelje svoju umešanost u politički život društva. Naše je pravo da se iščlanimo, ispišemo, raskrstimo iz te organizacije ako to želimo. To kod nas još nije moguće.

Da li je potpuna sekularnost moguća?

Mi to nećemo dočekati. Dok god je vernička većina, mada je već i agresivna manjina dovoljna, kao što vidimo na primeru brojnih evropskih zemalja koje imaju muslimanske imigrante. Mnogo se trtla o tome kako je verovanje privatna stvar, drugim rečima, kako je neverovanje privatna stvar, zbog čega ateisti treba da su nečujni. Poenta sekularizma je upravo to, da je verovanje privatna stvar, ali ono je sve samo ne privatno. Primera je toliko da je bespredmetno i da krenem da nabrajam. Pogledajte Srbiju – crkva u školama, bolnicama, državnim institucijama, vojsci... Problem s vernicima je taj što oni duboko „veruju“ u to da je njihova sumanuta vizija sveta jedina ispravna i važeća, i sve dok se ona ne ostvari svet će biti u problemu i mesto koje treba „ispravljati“ u skladu s njihovom religijskom vizijom. Nama racionalnim ljudima teško je da to shvatimo i sagledamo, ali to je upravo tako, ti ljudi istinski, duboko i čvrsto veruju u to da nas, vas, svet uopšte, treba „ispravljati“ u skladu s njihovom religijom. S takvim ljudima je teško, zapravo, gotovo nemoguće raspravljati, pošto se pred argumentima „utvrđuju u veri“, što će reći, sasvim svesno se lišavaju upotrebe razuma, i takvi ljudi su odlučni u tome da rade na svojoj viziji sveta. Muslimani zaista veruju da nepokrivene žene izazivaju zemljotrese, kao što

pravoslavci zaista veruju da gejevi koji šetaju izazivaju poplave. To nije vic, to je stvarnost.

E sad, pitanje je samo koliko je sekularizam jak i koliko im daje prostora. Jer, vernici su kao korov, iždžikljaju iz svake rupe koja naprsne, iskoriste svaku priliku koja im se ukaže. Gde sekularizam popusti, eto ih, da uskoče, zauzmu prostor i dalje se šire. Jer veruju, opet ponavljam, da svi koji ne dele njihove sumanutosti zapravo ugrožavaju njihovu viziju sveta. Mislim da je sekularizam svuda u krizi i da tome na ruku ide nekoliko stvari – najpre, zapadnjačka kulturološka konvencija da se nečije verovanje ne dovodi u pitanje, ma koliko ono sumanuto bilo. Kao, to je znak nepoštovanja prema ličnosti. Nije. Jedno je ne poštovati nečije verovanje, a drugo je ne poštovati ličnost. Nismo uopšte u obavezi da poštujemo bilo čije verovanje. Racionalisti, ateisti, intelektualci jednostavno čute, a trebalo bi da neprestano „izazivaju“ nečija slepa verovanja. Kako će, inače, drugačije da se načnu rešetke tog mentalnog kaveza? U našoj kulturi vlada neka konvencija da činjenice i fantazmi imaju istu težinu i vrednost.

Drugo, religija je uvek bila instant rešenje za sva životna pitanja i nedoumice. Ona je odustajanje, tromost, lenjost, „ako je bila dobra mom dedi i meni je, mrzi me da se bakćem“, ona je za ljudе bez volje i kapaciteta za samorazvoj. Ona anksioznima i uplašenima daje smisao i utehu ... ono čuveno pitanje „ako ne veruješ u boga, koji je smisao tvog života?“ Neki dan me je neka vernica pitala o „čemu bih to razmišljao po čitav dan da nema boga?“ I konačno, jaz između 21. veka i saznanja o prirodi stvarnosti kojima danas raspolaćemo i religija, toliki je, da više nije moguće da ga premosti bilo koja količina teoloških sofizama i metafora ogrnutih u ostatke razvejanih oblačića transcendencije. Sveti spisi su

ludačka košulja čovečanstva. I to je neuroza naše epohe koja će da drma i traje, a religije se neće povući bez borbe. Biće tu još mnogo žrtava religije. Ja, dakle, ne da ne predviđam društvo potpune sekularnosti u skorije vreme, već predviđam žestoku krizu sekularizma koja će da traje ... Biće nam potrebno novo prosvetiteljstvo, daleko dublje od prethodnog, do neke nove ateološke društvene episteme. Ako ikada.

Nacija

Važiš za jednog od ateista koji se jasno i glasno izražavaju i nacionalno. Koliko ti je to nacionalno određenje bitno?

Nezgodno si formulisao pitanje. Koliko mi je bitno? Pa, ne znam, zavisi kakav mi je dan i s kim sam tog dana imao posla i kako sam raspoložen i od raznih nekih promenljivih faktora. Nekad mi je bitno, nekad mi je potpuno nebitno. Znam da postoji mišljenje da sam nacionalista, što je tim čudnije pošto sam gej i ateista. S druge strane za srpske desničare sam, kao gej i ateista, strani plaćenik, izdajnik, otpadnik i šta ti ja znam. Zamišljam da bi me kao Finca ili Norvežanina recimo, sasvim sigurno manje bolela glava. Biti Srbin je, ponekad, dijagnoza. Tačno je i da je samo etničko poreklo, kao osnova za nekakav ponos i samovrednovanje, savršeno besmisleno. Jer vi u tome nemate nikakvih zasluga. Ali, meni je i to neko kvaziakademsko, kvazilevičarsko i šatro kosmopolitsko ograđivanje od porekla na izvestan način kukavičko. Kao da se odričete svake odgovornosti za društvo kome pripadate. Jer, za mene je rodoljublje i aktivna angažovanost na njegovom poboljšanju i opštem napretku. Da skratim, mislim da je Srbiji naneta ogromna nepravda, da ima epsku i divljenja dostoju istoriju, da je žrtva Jugoslavije, kako njenog nastajanja tako i njenog raspada, uobražavam da u sebi nosim nešto obiličevskog,

viteškog (u svakom slučaju, to je jedan od izvora mog nadahnuća), a pri tom mi u njoj nikad nije bilo ni dobro ni udobno, i o Srbima savremenicima imam jako loše mišljenje. Mislim da su neviđene poltrončine i beskičmenjaci.

Da li je i zašto većina nacionalista suprotstavljenato ateizmu jer „Srbin nekršten ne biva“?

Pa valjda, otkud znam. Bogomoljci i njihovi tripovi. Ajde što ne biva nekršten, već mora i da je pravoslavac. Taj idiotluk nas je istorijski skupo koštao.

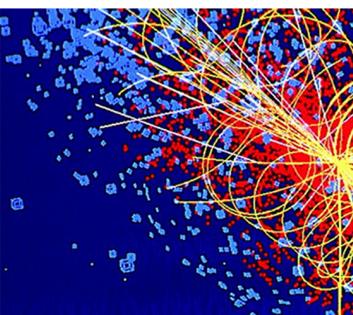
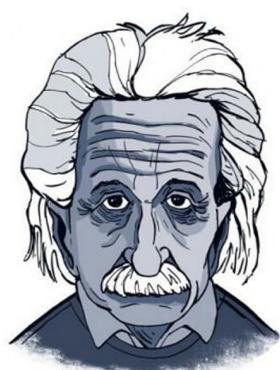
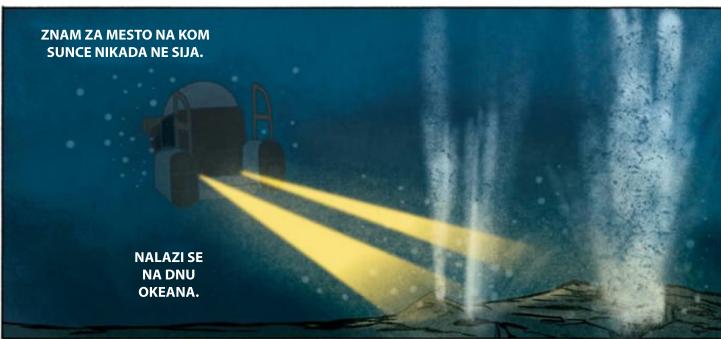
U kojoj meri su u Srbiji ispreplitani nacionalizam i religioznost? Da li SPC kreira nacionaliste, a ne samo religiozne?

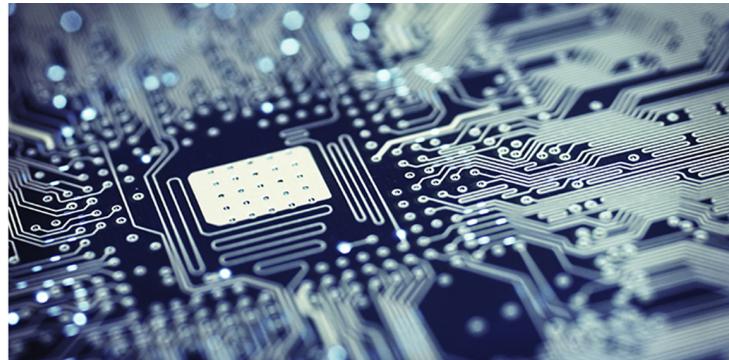
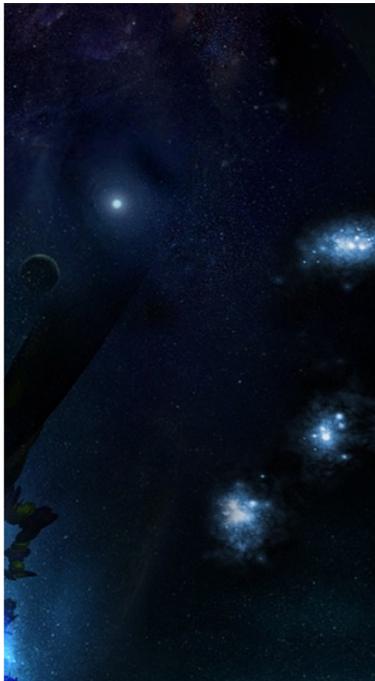
Kreira budale. O tome sam vrlo opširno i detaljno pisao u poslednjem poglavlju svoje knjige. Gre'ota mi je da sad to sažimam, zaista pročitajte.

Zašto i koliko je tradicionalizam štetan ili koristan?

Prava ljudska tradicija nije u pokoravanju, već u pobuni. (Pjer Mabij, „Ogledalo čudesnog“)

Mene jako zbujuje srpsko shvatanje tradicije. Neki dan sam ručao u starom gradu u Nici i preko puta stola je bio ulaz u zgradu i na nadvratniku uklesana godina 1649-ta. Pokažite mi građevinu u Srbiji, još uvek u funkciji, a da nije manastir, ne iz te godine već iz, recimo, 1850-te. Ne radi se samo o tome da smo mi imali tragičnu istorijsku sudbinu, a jesmo, već o tome kakav odnos prema sebi samima i sopstvenom nasleđu imamo. Je l' ima kod nas bilo šta da traje? Neka firma, institucija, restoran, hotel, tkaonica? Otiđite u Bukovičku banju i pogledajte našta liči onaj hotel, ili u kakvom su stanju vojvođanski dvorci. Tako da je kod nas tradicija samo konzerviranje neke zadrtosti i zaostalosti. Ona sama po sebi nije ni dobra ni loša, a može biti i jedno i drugo. Sve zavisi kako je shvatate. ■

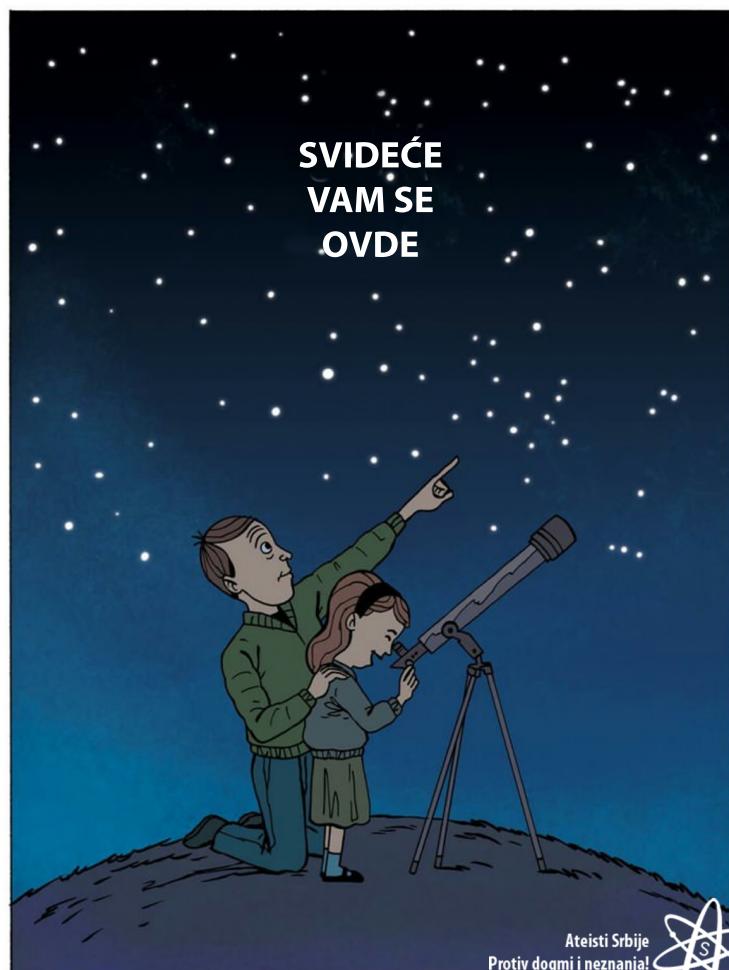
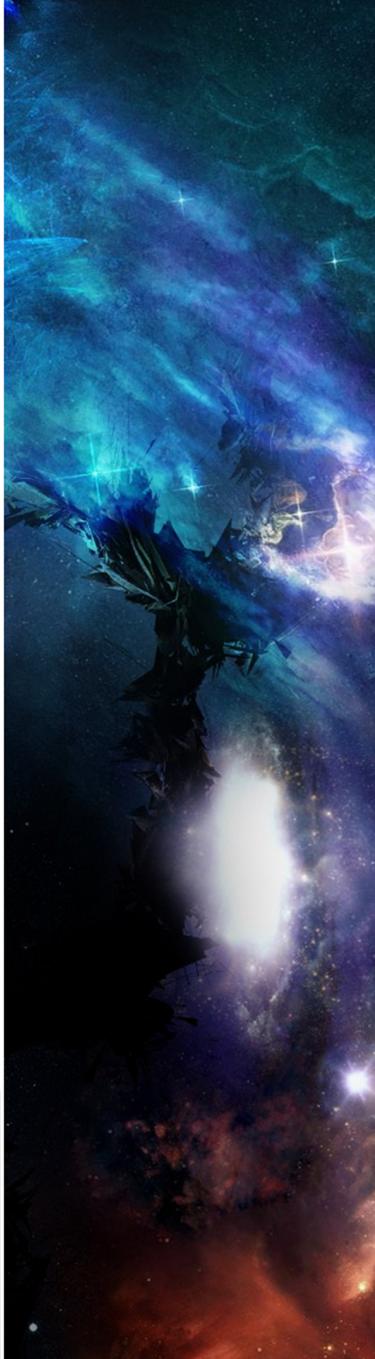
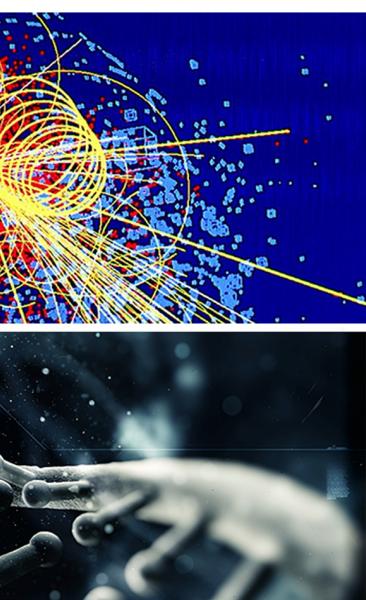

SU FIZIKU.

SU MATEMATICI.

ASTRONOMIJU, INŽENJERSTVO.

SU NAUKU.

PAREIDOLOPOKLONIŠTVO

ili zašto se Isus pojavljuje na palačinkama

Pareidolija je psihološki fenomen koji se odnosi na prepoznavanje nečeg smislenog u stimulusu koji je apstraktan i nema smisla.

Rano je jutro u jednom restoranu u Los Andelesu. Ulice se polako pune ljudima, a zvonce na vratima restorana sve češće se oglašava dok prvi gosti dolaze po svoj jutarnji obrok. Tost, omlet, slanina, palačinke, javorov sirup – neodoljiv miris uobičajenog američkog doručka se širi kroz prostoriju. Tu, među goste, seda i vlasnica restorana, dok joj jedan od zaposlenih donosi palačinke, njeno omiljeno jelo. Vlasnica, zamišljena i još uvek pospana, kreće da odvrće čep flašice sa javorovim sirupom. Dok gleda kako gusti sirup polako curi do otvora na flašici, usmerava pogled ka palačinki i ostaje u neverici - sa palačinke joj se smeši blago lice Isusa Hrista. Desilo se čudo! I to nije sve; ne samo da je to bilo jutro na dan Velikog petka, jednog od najvećih praznika u hrišćanskoj kulturi, nego je i pobožna vlasnica restorana baš veče pre izrekla molitvu Isusu, tražeći od njega da motri na nju i restoran. Njene molitve su uslišene. Isus joj je poslao znak da pazi na nju i njen restoran.

Ovako je, verovatno, izgledalo jutro na Veliki petak dve hiljade i četrnaeste godine u jednom restoranu u Los Andelesu. Možda je sled

događaja bio i drugačiji, ali je završetak priče isti – tog se dana, u tom restoranu, i na toj palačinki ukazao lik Isusa Hrista. Ova vest obišla je svet. Ushićena vlasnica je presrećna što joj se bog obratio na ovaj način, a velikom broju vernika ovo je bio samo još jedan dokaz da bog postoji, da je svemoćan i da nas voli. Zašto bi, inače, našao za shodno da se pokaže na palačinki? Da li je ovo zaista dokaz da su hrišćani u pravu i da Isus Hrist, u ovom slučaju, s palačinke gleda na nas? Ne,

naravno da nije. O čemu se ovde radi možete da saznate u nastavku teksta.

Pre nego krenemo u pojašnjenje ovog fenomena, moramo da kažemo da ovaj slučaj nipošto nije izolovan. Ukoliko poslednjih dvadesetak godina niste proveli u pećini, niste mogli a da ne pročitate barem jedan članak u novinama, ili vidite vest na Internetu, kako je neko u nekom parčetu hrane, kuće ili drveta video nekog od likova iz hrišćanske mitologije. Obično tu čast ima Isus Hrist, onakav kakvim ga današnji hrišćani zamišljaju, ali pojavi se tu, ponekad, i bogorodica Marija, ili neki iz širokog spektra svetaca. Iako su, obično, ovakva čudna dešavanja rezervisana za Ameriku, kada je ovaj fenomen u pitanju Amerika nikako nema ekskluzivu. Takve stvari dešavaju se u svim područjima koja nastanjuju hrišćani, pa tako i kod nas. S vremena na

Ukoliko poslednjih dvadesetak godina niste proveli u pećini, niste mogli a da ne pročitate barem jedan članak u novinama, ili vidite vest na Internetu, kako je neko u nekom parčetu hrane, kuće ili drveta video nekog od likova iz hrišćanske mitologije.

vreme se u našim novinama može pročitati kako ljudi pronalaze Isusov lik u vlažnoj mrlji na zidu ili Svetu Petku u

se mogu podeliti na oči, koje opažaju stimuluse, zatim nerve, koji prenose informaciju iz očiju do mozga, i sam mozak.

gleđaju, a da naš mozak vidi. Jednostavnije rečeno, naš mozak stvara smisao od onoga što vidimo i čujemo, pa tako,

Svakako najpoznatiji primer zvučne pareidolije jesu tzv. satanističke poruke u pesmama poznatih rok bendova sedamdesetih i osamdesetih godina, a koje su, puštajući te pesme unazad, pronalazili pripadnici raznih hrišćanskih organizacija u SAD-u.

kori od drveta. Ni hrišćani nisu jedini kojima se likovi iz njihove mitologije pojavljuju u stvarima oko nas. Iste stvari dešavaju se i kod pripadnika drugih religija, samo se kod njih, naravno, ne pojavljuje Isus. Tako, na primer, muslimani na različitim mestima viđaju arapskim pismom ispisano ime Alaha ili neke citate iz Kurana. Sva ova neverovatna dešavanja imaju, naravno, vrlo jednostavno i racionalno objašnjenje. U pitanju je fenomen koji se naziva pareidolija.

Pareidolija svuda oko nas

Pareidolija je fenomen koji je vezan za naš perceptivni sistem, tačnije za način na koji on funkcioniše, i proističe iz činjenice da naš mozak ima tendenciju da pronalazi smisao u nasumičnim i nejasnim stimulusima koje naša čula opažaju. Dakle, pareidolija jeste psihološki fenomen koji se odnosi na prepoznavanje nečeg smislenog u stimulusu koji je apstraktan i nema smisla. Naš perceptivni sistem složen je iz nekoliko delova i svi oni imaju svoju značajnu ulogu u opažanju i prepoznavanju stimulusa. Kada je vizuelna percepcija u pitanju, ti delovi

stimulusi su bilo koji oblik podraženja naših čula koji može nastati unutar ili izvan našeg organizma. U vizuelnoj

kada gledamo neki objekat ili slušamo neki zvuk koji nema smisla i značaja, mozak ponekad pogreši i stvoriti smisao

percepciji, kada vlasnica restorana gleda u palačinku ispred sebe, svetlost dolazi do palačinke i odbija se do njenih očiju, pa njene oči opažaju tu palačinku. Taj opaženi stimulus se potom, u vidu električnog impulsa, šalje nervnim putem do posebne zone u mozgu koja se naziva senzorna zona, i u kojoj se taj impuls obrađuje. Od impulsa koji dobija iz naših očiju naš mozak stvara sliku sveta oko sebe, i daje smisao onome što vidimo tako što trenutni stimulus upoređuje sa onim što postoji u našoj dugotrajnoj memoriji. Zbog toga se kaže da naše oči

od delova tog stimulusa. Mi tada „prepoznajemo“ nešto u tom objektu ili zvuku što, objektivno, ne postoji. Ovaj fenomen se najčešće manifestuje u vizuelnoj percepciji, no postoji i prilikom opažanja zvuka.

Svakako najpoznatiji primer zvučne pareidolije jesu tzv. satanističke poruke u pesmama poznatih rok bendova sedamdesetih i osamdesetih godina, a koje su, puštajući te pesme unazad, pronalazili pripadnici raznih hrišćanskih organizacija u SAD-u. Pored toga, zvučna pareidolija je i fenomen

Ako pogledate u nacrtani krug koji u sredini ima dva manja razmaknuta kruga i pravu liniju ispod, odmah ćete u njemu prepoznati ljudsko lice.

pronalaženja skrivenih poruka u snimcima govora koji se puštaju unazad, i koje neki ljudi koriste za promovisanje svojih pseudonaučnih teorija. Tako deo poznate rečenice koju je Nil Armstrong izgovorio prilikom prvog koraka na Mesecu: „This is one small step for man, one giant leap for mankind“, u prevodu: „Ovo je mali korak za čoveka, a veliki skok za čovečanstvo“, pušten unazad zvuči kao da Nil izgovara: „Man will space walk“, u slobodnom prevodu: „Čovek će hodati svemirom.“ Ovaj psihološki fenomen zavarava, ili ga pak oni namerno koriste, i one koji se bave tzv. fenomenom elektronskog glasa. Fenomen elektronskog glasa odnosi se na pronalaženje izgovorenih reči na zvučnim snimcima na kojima nije bilo namernog snimanja govora. Tako, recimo, lovci na duhove snimaju zvukove u, navodno, opsednutim kućama i onda preslušavaju snimke i pronalaze reči za koje tvrde da su ih izgovorili duhovi. Naravno, duhovi ne postoje a to što oni pronalaze na tim snimcima još je jedan primer zvučne pareidolije koja nastaje kao rezultat grešaka koje naš mozak pravi, autosugestije koja postoji prilikom snažne želje da se nešto pronađe na tim snimcima, a i kao rezultat umora koji prirodno nastaje kada sedite uz zvučnik i satima slušate besmisleni šum koji ste snimili u praznoj prostoriji. Budući da se pareidolija

najčešće manifestuje u vizuelnoj percepciji, pogotovo kada je u pitanju prepoznavanje religijskih motiva, tu vrstu pareidolije ćemo detaljnije obraditi. Sigurno ste svi kada ste bili mali (a, verujem, mnogi i sada) voleli da gledate u oblake i tražite one koji na nešto liče. Oblak u obliku krave, dinosaursa, čoveka koji leži, zeca koji trči itd. Mogućnosti su ograničene samo našom maštom, tačnije našim mozgom. Naravno da oblaci nastaju nasumično, pod uticajem atmosferskih prilika, ali mi ipak u njima možemo prepoznati neke oblike. Dakle, prepoznavanje smislenih oblika u oblacima najpoznatiji je primer pareidolije. Pareidolija prožima svakodnevno ljudsko iskustvo pa oblaci nisu jedini stimulus u kojima prepoznajemo smislene oblike. U bilo kojem objektu, ili delu nekog objekta, mi možemo prepoznati neke smislene stvari kao rezultat pareidolije. Ako pogledate u nacrtani krug koji u sredini ima dva manja razmaknuta kruga i pravu liniju ispod, odmah ćete u njemu prepoznati ljudsko lice. Popularni „smajli“ koji koristimo prilikom dopisivanja elektronskim putem još je jedan primer pareidolije u svakodnevnom iskustvu. Naravno, ljudsko lice je daleko kompleksnije i izgleda potpuno drugačije nego taj crtež. No, naš mozak, kada obrađuje informacije koje dolaze iz očiju

koje gledaju taj „smajli“, vidi krug, dva manja kruga u njemu i liniju, i odmah mu daje smisao. Budući da je raspored očiju i usta na ljudskom licu takav da liči na raspored elemenata na tom crtežu, naš mozak ovde odmah prepoznaće lice. Lice je oblik koji se najčešće prepoznaće u vizuelnim stimulusima oko nas, a pored lica, kao što smo već spomenuli u primeru sa oblacima, mogu se prepoznati i drugi oblici, prvenstveno figure ljudi i životinja. Lica i druge oblike možemo prepoznati u šarama na drveću, krvnu životinju, flekama na zidu, peni od piva, talogu od kafe, u formacijama stena, u arhitektonskim karakteristikama zgrada, na hrani koju jedemo, u pejsažima naše planete, na fotografijama površine Meseca i drugih nebeskih tela itd. Svi senzacionalistički naslovi koje poslednjih nekoliko godina možete da pročitate u novinama a koji govore o tome kako je na fotografijama sa površine Marsa uočeno biće, ili najnoviji primer – butna kost, jesu primjeri vizuelne pareidolije. Verovatno najpoznatiji primer vizuelne pareidolije vezan za jednu fotografiju jeste tzv. „lice na Marsu“. Naime, svemirske letelice „Viking 1“ i „Viking 2“ su krajem sedamdesetih godina dvadesetog veka poslale na Zemlju fotografije jedne regije na površini Marsa na kojima se može uočiti nešto što veoma liči na ljudsko lice. Iako su naučnici odmah objasnili da se ovde radi o planini koja tako izgleda usred igre svetlosti i senke, te su kasnije napravljene mnogo detaljnije fotografije koje su

Činjenica da je ljudsko lice ono što najčešće prepozajemo u nasumičnim i nejasnim stimulusima proističe, najverovatnije, iz načina na koji se naš mozak razvijao tokom svog evolutivnog puta od najranijeg perioda do danas.

pokazale da ta planina nema nikakve sličnosti sa licem, mnogi i danas smatraju da se ovde radi o zaveri i da su originalne fotografije dokaz da na Marsu postoji ljudsko lice. Pored toga, pareidolijom se mogu objasniti i mnoga „viđenja“ NLO-a, bigfuta, čudovišta iz jezera Loch Ness i sl. na različitim fotografijama i snimcima koje se nude kao dokaz u prilog postojanja istih. Dok je prepoznavanje ljudskog lica u nejasnim stimulusima nešto vezano za evolutivni razvoj čoveka i njegovog mozga, ono što ljudi mogu da prepoznaju kao manifestaciju pareidolije vezano je i za karakteristike njihove ličnosti. Tu činjenicu koristi i nauka, preciznije psihologija, u verovatno najpoznatijem psihološkom testu na svetu – Roršahovom projektivnom testu mrlja. U tom testu, koji ste sigurno videli ako nigde drugde, onda na filmu, osobi koja se testira pokazuje se serija mrlja od tinte koje su nastale potpuno nasumično a osoba mora da kaže šta ona vidi u tim mrljama. Iako ovaj test mnogi kritikuju zbog upitnih metrijskih karakteristika, činjenica je da ljudi prilikom gledanja u te mrlje zaista mogu da „prepoznaju“ različite stvari, što najviše zavisi od karakteristika njihove ličnosti. Upravo su karakteristike ličnosti u kombinaciji sa fenomenom pareidolije zaslužne za to što ljudi veruju da su pronašli

Isusa na tostu, palačinki ili kori drveta, i o njima ćemo nešto više reći malo kasnije.

Zašto vidimo lica tamo gde ih nema

Činjenica da je ljudsko lice ono što najčešće prepozajemo u nasumičnim i nejasnim stimulusima proističe, najverovatnije, iz načina na koji se naš mozak razvijao tokom svog evolutivnog puta od najranijeg perioda do danas. Dok je ljudska vrsta još živila u pećinama, jedno od najvažnijih adaptivnih sposobnosti bilo je prepoznavanje pripadnika svoje vrste, kao i razlikovanje prijatelja od neprijatelja unutar iste. Upravo zbog toga je bilo od izuzetne važnosti da se lice drugih pripadnika iste vrste što brže prepozna kako bi se moglo adekvatno reagovati. Ljudi koji su mogli brže da prepoznaju ljudsko lice u moru drugih stimulusa, recimo dok su lutali šumom u potrazi za hranom, imali su i veće šanse da prezive. Dokaze u prilog hipotezi o tome da je prepoznavanje lica od suštinskog značaja za ljude imamo u istraživanjima koja su pokazala da već novorođena deca reaguju na ljudsko lice, da mogu da razlikuju lice majke od drugih osoba i čak da preferiraju lepša od ružnijih lica. Naš mozak u toku svog životnog veka obradi ogroman broj lica koja smo imali prilike da vidimo uživo, na televiziji ili na fotografijama. Neka padaju

u zaborav, a nekih se prilično lako i često setimo. Ponekad je dovoljan samo i kratak pogled na nečije lice pa da se odmah prisetimo mnoštva podataka o toj osobi koju smo u međuvremenu zaboravili. Ljudsko lice je deo tela koji nosi najviše neverbalnih informacija o nekoj osobi. Gledajući u nečije lice mi možemo zaključiti kakvog je raspoloženja ta osoba, kakvog je psiho-fizičkog stanja, kako se oseća povodom nas, čak i da predvidimo kako će se ponašati. Budući da ljudsko lice nosi toliko važnih informacija njegovo prepoznavanje je od ogromne važnosti za nas, pa nije ni čudo da se mozak ponekad prevari i „vidi“ lice tamo gde ono ne postoji. Jednostavno, naš mozak je toliko osjetljiv na prepoznavanje ljudskog lica da će prilikom opažanja bilo kakvog vizuelnog stimulusa koji ima neku sličnost sa generalnim karakteristikama ljudskog lica odmah taj stimulus povezati sa licem. Upravo zbog toga je dovoljno da nacrtamo krug sa dva manja kruga i linijom u njemu i da odmah prepoznamo ljudsko lice. To svakako nije jedina greška koju naš mozak pravi. Naprotiv, postoji čitav niz eksperimentalnih dokaza koji pokazuju da je naš mozak lako prevariti. Većina njih su veoma zabavni pa slobodno u Google tražilicu ubacite pojam „brain tricks“ (trikovi mozga) i naučite nešto novo pri tome se dobro zabavljajući.

Ne pravi sebi idola niti kakva lika

Sada kada znamo da je prepoznavanje ljudskog lica u nejasnim i nasumičnim stimulusima urođena karakteristika našeg mozga nastala kao proizvod razvoja celokupne ljudske vrste, kao i da ono što će se prepoznati u tom stimulusu zavisi i od karakteristika ličnosti, objasnićemo kako ta komponenta ličnosti doprinosi tome da ljudi veruju kako im se na kori drveta ili odsjaju svetlosti na prozoru javila bogorodica Marija ili Isus Hrist. Ličnost jedne osobe jeste pojam kojim se obuhvataju njen specifičan karakter, intelekt i temperament. Ta tri pojma opisuju načine na koje jedna osoba doživljava svet oko sebe, razmišlja o sebi i svetu, zatim kako se oseća povodom sebe i drugih, te načine na koje reaguje na doživljaj sebe i sveta oko sebe, tj. načine na koje se ponaša. Svaki čovek ima svoje karakteristično viđenje i objašnjenje sveta u kojem živi. Neki ljudi, tako, svet oko sebe posmatraju kroz prizmu verovanja, uverenja i stavova koji proizlaze iz nekog verovanja u nadprirodno, tj. kroz prizmu verovanja u više biće - boga, religije koju su prihvatali. Tako su motivi, priče i likovi religije kojoj osoba pripada manje ili više prisutni u svakodnevnom životu te osobe, u njenim razmišljanjima, u tome kako doživljava i objašnjava sebe i svet oko sebe. Što su ta religijska uverenja i verovanja jače izražena, to su prisutnija u svakodnevnom funkcionisanju

tih osoba, i to je verovatnije da će njima objašnjavati dešavanja oko sebe. S tim je povezano i verovanje u tzv. čuda koja su osnov većine religija. Iako i u redovima samih religioznih osoba postoje razlike u stepenu u kojem je to verovanje izraženo, obično religiozni ljudi imaju niži stepen kritičkog mišljenja, barem prema čudima i objašnjenjima koja dolaze iz njihove religije. Zbog toga je kod njih jače izraženo verovanje u nadprirodne stvari, pogotovo ako ih mogu povezati sa svojom religijskom mitologijom, kao što je to slučaj kod „čudotvornih“ ozdravljenja, začeća ili, u našem slučaju, „javljanja“ likova iz religijske mitologije u stvarima oko nas. Povežite te dve karakteristike – jako izražena religijska uverenja i verovanje u čuda - i dobićete osobu koja će bez sumnje zaključiti kako se Isus Hrist baš njoj lično javio kako bi mu pomogao ili preneo neku poruku kada se njen mozak zbuni i „prepozna“ lice sa bradom na palačinki ili kori drveta.

Hrišćanska religija ima široko rasprostranjene vizuelne simbole u kojima dominiraju prikazi Isusa Hrista. Njegov lik susrećemo na mnogim slikama u novinama, knjigama, na ikonama, na brošurama koje nam ubacuju u poštanske sandučiće, na Internetu, u Fejsbuk memeima i sl. Njegov lik nas „posmatra“ sa krstova koji se nalaze svuda oko nas, kako u crkvama, na spomenicima, i na lančićima koje ljudi nose oko vrata, tako i u školskim i javnim ustanovama, zgradama, sredstvima javnog prevoza i sl. Možemo ga videti

i u dokumentarnim i igranim filmovima, pa čak i u crtanim filmovima koji se prikazuju na televiziji. Na svim tim mestima on je prikazan na identičan način, kao čovek u ranim tridesetim godinama, blagog pogleda, dugačke kose i brade. Upravo zbog toga što ga možemo videti posvuda, lik Isusa Hrista duboko je usaćen u našoj dugotrajnoj memoriji, i često se iz nje „izvlači“, pa je prilično očigledno zašto naš mozak svako lice koje ima te karakteristike odmah asocira sa njegovim likom a ne sa likom, recimo, Džonija Štulića, pevača zagrebačke rok grupe „Azra“ iz osamdesetih godina dvadesetog veka, čiji je fizički izgled gotovo identičan onome kakvim je prikazan Isus. Mozak će jednostavno „izvući“ iz memorije ono što najčešće koristi kada vizuelni stimulus koji trenutno posmatra upoređuje sa onim što poznaje od ranije. Tako, kada pod uticajem pareidolije neko u

mrlji na zidu „prepozna“ lice koje ima dužu kosu i bradu, najverovatnije je da će mu prva asocijacija biti Isus Hrist. Ukoliko ta osoba ima izraženo kritičko mišljenje i zna da je u pitanju pareidolija, ona tome neće dati neki veći značaj. No, ukoliko ta osoba nema izraženo kritičko mišljenje, ima jako izražena religijska uverenja i veruje u čuda, ta osoba neće mnogo sumnjati da se upravo desilo jedno čudo i da joj se javio Isus. Još ako se ta osoba prethodno molila da joj se bog javi, onda ona i očekuje takav „znak“, što samo pojačava uverenje da se radi o čudu koje je očekivala. Drugim rečima, ta će osoba videti ono što želi da vidi a ne ono što je zaista tamo – a to su samo nasumične mrlje nastale zbog uticaja vlage na boju na zidu.

Zaključak

Ako na kraju, za trenutak, ostavimo po strani sva naučna otkrića i objašnjenja sveta oko nas i uzmemmo da je hrišćanska mitologija istinita, odnosno barem jedan njen deo (jer je, zbog niza kontradiktornosti, logički nemoguće da bude istinita u potpunosti) zapitajmo se da li onda svemogući bog nema bolji način da se pokaže svojim stvorenjima od toga da se pojavljuje u mrljama na zidu i palačinkama? Zar ne bi bilo daleko elegantnije i bolje, za njega i za nas, da se pojavi na Zemlji i pred svima kaže kako da izlečimo sidu i rak? Ne bi li upravo to pokazalo svima nama nevernicima da živimo u zabludi? Šta želi da postigne time što nam se pokazuje

preko mrlja na zidovima i palačinkama? Možda je to samo dokaz da ga više i nije briga za nas, pa se svako malo javi na taj način čisto da ga ne zaboravimo. Ako uzmemo u obzir da je broj direktnih javljanja i čuda koja čini naglo opao nakon perioda koji opisuje Biblija, ta mogućnost se čini vrlo verovatnom. A šta je sa Bogorodicom i svećima? Niko od njih nije bog, i nema svemoguće božanske moći, a opet se „pojavljuju“ na ovaj način. I ne samo to – ljudi im se, kada ih vide u kori drveta, klanjaju i time čine greh jer direktno krše drugu božiju zapovest koja kaže: „Ne pravi sebi idola niti kakva lika; nemoj im se klanjati niti im služiti.“ Zar oni koji to rade takvim svojim ponašanjem ne postaju baš ono što im je bog izričito zabranio – (pare)idolopoklonici?

Čini se da ljudi koji veruju u takva „čuda“ sebi ne postavljaju ovakva pitanja, niti im je problem da se klanjaju likovima koje su pronašli u drvetu. Na kraju krajeva, šta je jedan mali greh koji se lako može srediti ako se istinski pokaju, u odnosu na pet minuta slave koju donosi ovakav čudesan susret. U slučaju vlasnice restorana sa početka priče, tih pet minuta slave sigurno je sa sobom donelo i znato veći priliv zelenih novčanica. Sa druge strane, ni medijima, koji takvim stvarima daju nezasluženu pažnju i šire ih, nije u interesu da ovome prilaze kritički i racionalno jer malo je naslova koji će bolje prodati novine od onih kao što su: „Sveta Petka se pojavila na postelji bolesnog deteta.“ Ili možda u redakcijama novina

i nema racionalnih ljudi, što nikako nije isključeno kada se uzme u obzir šta se sve u novinama može pročitati. Čast izuzecima, naravno.

Bilo kako bilo, ostaje činjenica da se naš mozak često i lako prevari i da ljudska lica možemo prepoznati tamo gde ih nema. Sve dok znamo da je u pitanju pareidolija možemo se zabaviti na taj način, kao što je to slučaj kada pronalazimo životinje u oblacima. No, kada pojedinci i grupe ljudi nisu u stanju da prepoznaju ovu grešku u percepciji i počnu da šire neistine, onda takve stvari prestaju biti zabava i počinju da budu problem. U svetu u kojem danas živimo i u kojem je tehnologija omogućila stvari koje su pre samo sto godina bile nezamislive, jedna od najgorih stvari koje možemo da uradimo jeste da učimo našu decu kako se likovi iz religijske mitologije pojavljuju na palačinkama, zidovima, postelji ili drvetu kako bi nam preneli neku poruku ili nas čuvali. Time se vraćamo u prošlost, i učimo decu da se okreću od realnosti i da veruju u magiju što je u dvadeset i prvom veku potpuni absurd. Zaista, da nije toliko tragična bila bi urnebesno smešna scena u kojoj ljudi vode svoju decu da pale sveće pred likom Svetе Petke koja se čudesno pojavila u kori drveta, dok u isto vreme, na drugom kraju sveta, ljudi daljinski upravlju vozilom na Marsu i grade fuzione reaktore. ■

ŠLUČAJ NIČE PRVI DEO: VODIČ KROZ ŽIVOT I STVARALASTVO ANTIHRISTA KONTINENTALNE FILOZOFIJE

Niče je izrazito prezirao rasizam i rastući nemački nacionalizam, smatrujući ga lakom zabavom za budale i čajankom krdskog čoveka.

Nikada kontinentalna filozofija nije izrodila silovitiju, ličniju, kompleksniju i kontroverzniju misao od one koju je zastupao Fridrik Niče: sva u naponu snage, previše nepomirljiva i živa da bi se okarakterisala kao prost izdanak Šopenhauerovog nemoćnog jadikovanja i ne previše skupog pesimizma (Pozajmljena uzdržanost francuskog hedonističkog skepticizma zastupljenog kod Šopenhauera: ne biti zadovoljan, nego izbegavati patnju - samoništiti se, biti biljka, tonuti postepeno u provalju nihilizma naniže i crnilo. Ne osećati patnju kao vrhunac, kao načelo, kao poželjno, kao preko potrebno i jedino vredno napora. Ne biti više srećan, nego manje patiti.), heraklitovski prezriva prema laskanju zavedenog plebsa i prilagodljivom ukusu roba, janusovski objedinjujuća, oslobođena u potpunosti svih iluzija i konvencionalnosti, ogrnuta do svireposti poštenim imoralizmom, neosetljiva prema podsmešljivom odnosu površnih kritičara, ova nezaustavljiva intelektualna bujica „slobodnog duha”, pisana više jezgrovitim

jezikom mučenog poete nego sistematičnog filozofa, kako se izrazio profesor Đurić u Predgovoru Zaratustri, kršila je olako krutost tradicionalističkih moralnih sistema i, bez sumnje, donela je sasvim nov način promatranja realnosti u vidu perspektivizma (sam Niče nikada nije upotrebio ovaj termin, već se on javlja zahvaljujući profesoru Valteru A.K.), metafizičkog naturalizma, vaskrslog rimskog verskog skepticizma i ničeanskog nihilizma naviše. Niče je, valja to odmah istaći, buntovnik, zagonetka i ostrvo za sebe. Njegov stil, obojen ironijom, nedorečenošću i ličnim promišljanjem (U Filozofiji u tragičnom razdoblju Grka

promišljanja.), katkad precizan do detalja u argumentaciji i oslonjen na onovremena naučna saznanja i empirijski proverljive rezultate (Niče u svom Antihristu kaže da je nauka „zdravo poimanje uzroka i posledice”, a na drugim mestima je određuje kao stabilan most ka saznanju, za razliku od filozofije, koja pod njegovom prizmom promatranja predstavlja intuitivni laki skok mišljenja do najzabačenijih mesta, dakle neku vrstu prethodnice nauke, otmeniju i pokretniju, ali manje pouzdanu), a katkad sasvim baziran na izvesnoj dozi iracionalnosti, intuicije, zajedljivosti i mržnje prema stupdinim tezama svog

Niče je buntovnik, zagonetka i ostrvo za sebe.

Niče izvlači zaključak da, pri promatranju starih sistema za koje smo uvereni da su posve ili mahom pogrešni, mi ponajviše opažamo nepromenljive lične karakteristike filozofije određenog mislioca, te se naša predstava i doživljaj istog suštinski sastoje od nekoliko „obojenih” anegdota vezanih za njegov život i pravac

vremena i njegovim društveno-političkim tokovima, koje je Niče sagledavao kao prirodno stanište „krdskog čoveka” i političkog debelokošca, predstavlja neprohodni labyrin naizgled ispunjen protivrečnostima koji je napisetku progutao i znamenite filozofe izvanrednog i matematičkog uma, čijim

se najkvalitetnijim izdankom svakako mora smatrati Rasel, ali nam ujedno nudi dragoceno svedočenje protiv ukorenjene i zlonamerno širene teološke zablude, te intelektualne igrarije koja se nažalost dugo održala i u nekim filozofskim krugovima modernog vremena, kako profesionalnim tako i amaterskim (Jaspers kaže da „o filozofskim stvarima svako smatra da je sposoban da sudi“), a koju ćemo, između ostalog, nastojati da potanko razložimo u ovom članku: osporavaćemo onu površnu i sasvim pogrešnu tezu koja kaže

Perspektivni um brzo uočava nelogičnosti i konflikt između hrišćanskog učenja i istorijske realnosti.

daje Ničeova filozofija poprirodi naklonjena nacistima (istina, Hitler se divio Ničeu, ali to nije ocena njegove misli ništa više nego što je Hitlerovo divljenje prema Hristu mera etičke vrednosti Hristove besede na gori - da je ovo istinito, bojim se da bi slušanje Vagnera, Betovena i Bruknera davno bilo zabranjeno. Reductio ad Hitlerum, da se poslužimo Štrausovom kovanicom.), da je intelektualno nepoštena i kukavička, da je beg u vakuum svesti i savesti, te da predstavlja trajno oslobođanje od svih vrednosti, da je uska i da nam ne nudi ništa do deformisane slike sveta nastale u jednom mračnom umu potonulom u delirijum i ispunjenom sasvim silom slike pruskih vojnih marševa, koja je umnogome

Univerzitet u Bazelu, prepoznajući genijalnost mladog mislioca, ukazuje mu čast i sa samo 24 godine mu poverava mesto profesora klasične filologije.

odredila njegovu mladost. Govorićemo podrobno i o Ničeovom mišljenju i odnosu prema religiji, kao i o njegovom sukobu sa tradicionalnom metafizikom i njegovom opsednošću filozofima koji se javljaju pre dolaska Sokrata, prihvatićemo polemiku i pojasniti njegovu ocenu skeptika kao „pristojne vrste u istoriji filozofije“. Prikazaćemo i njegove dve ključne filozofske ideje, o kojima govori Hajdeger kada kaže da je Ničeov Zaratustra podjednako prorok večnog vraćanja i natčoveka. Nastojaćemo da objasnimo i njegov rat protiv podvojenosti Platona i hrišćanstva, te da razložimo granicu između Nazarićaninovih i Pavlovih trenutaka u njegovoj istorijskoj genezi, barem onako kako ih je Niče sagledao i raščlanio. Pokušaćemo da na zadovoljavajući način

filozofskoj ideji, uobičenoj u pojmu volja-za-moć. Donekle ćemo uplivati i u Ničeovu etiku, ali ćemo je ponajviše ostaviti po strani budući da zaslužuje temeljnije razmatranje, barem u onom stepenu u kojem čitaocu njen poznavanje ne bude nužno za razumevanje srži o kojoj ćemo nastojati da donešemo sud. Prvenstveno naglašavam da Ničeovu filozofiju treba smatrati filozojom individualnosti, filozojom poštene kritike i filozojom aristokratskog morala, a ne morala krda: razdvajanje njenih korisnih elemenata i ukazivanje na njihovu suptilnost pred očima kritičara zagledanih u „čoveka od slame“ donekle je učinio Kami u svojoj Pobuni, pa on kaže: „Ako su Niče i Hegel služili kao alibi gospodarima Dahaua i Karaganda, to ne osuđuje njihovu čitavu filozofiju. Ipak,

Volja za moć, koja se treba smatrati krajnjom tačkom i najsveobuhvatnijim njegovim doprinosom filozofiji stampa se tek 1901. godine, pa je u tom smislu izjava s početka Antihrista da se „neki radaju posthumno“ odista proročki tačna.

obrazložimo i psihološke faktore koji su doprineli njegovoj poznatoj mizoginiji i njegovoj idealizaciji osvajača i heroja, te njegovoj osnovnoj

ta misao navodi na sumnju da neki od aspekata njihove misli, ili njihove logike, mogu dovesti do ovih zastrašujućih zaključaka.“ Ali koji su to aspekti? I gde nas

linija preterane simplifikacije nužno vodi u propast i užas? Ko je uopšte Fridrik Niče? Pre nego što otpočnemo našu analizu, osećam se obaveznim da odmah odgovorim na ovo treće pitanje.

Život i stvaralaštvo

Fridrik Vilhem Niče rođen je u Pruskoj, u mestu Rekenu, nedaleko od Lajpciga, petnaestog oktobra 1844. godine, kao prvo dete u pastorskoj porodici oca Karla Ludviga Ničeа i majke Franciske. Njegova tragična mladost obeležena je sa dva duboko urezana emotivna pečata: 1849. godine umire njegov otac, a samo godinu dana kasnije i njegov dvogodišnji brat Ludvig Jozef, ostavljajući Ničeа u društvu majke i sestre Elizabete, koja će znatno kasnije kroz „Ničeov arhiv“ zbog svojih neprikrivenih simpatija prema nacistima ukaljati i krivotvoriti smisao Ničeove filozofske misli, prilagođavajući je u potpunosti aktuelnoj politici Nacionalsocijalističke nemačke radničke partije i slici koju je njen vođa, Adolf Hitler, imao o njenom bratu (Hitler će u znak poštovanja prisustvovati njenoj sahrani 1935. godine). Bežeći od duhova sive prošlosti i nastojeći da spas pronađe u vlastitoj porodici, Ničeova majka nakon smrti supruga i najmlađeg deteta odlučuje da se preseli u Naumburg, u kuću svoje majke. Niče završava privatnu srednju školu i stiče niz intelektualno nadarenih prijatelja, među kojima treba istaći anatomistu Rudolfa Vagnera. Potom se

školuje u prestižnoj ustanovi Landesschule Pforta, gde stiče poznavanje latinskog, grčkog, francuskog i hebrejskog - što se jasno nazire u njegovom filozofskom radu - i dolazi u kontakt sa delima romantičara Helderlina, pesnika koji će uticati na ranu fazu njegove mладости. U tom dobu javljaju se po prvi put žestoki napadi glavobolje izazvani migrenom, od kojih će Niče patiti čitavog života. Godine 1864. Niče maturira i upisuje studije teologije i klasične filologije na Univerzitetu u Bonu. Perspektivni um brzo

*Obredi krštenja,
sahranjivanja, „krsna
slava“ i „zavetine“ –
običaji su proistekli
iz porodičnog
kulta, koje je, posle
neuspjene borbe, SPC
ipak prihvatile.*

uočava nelogičnosti i konflikt između hrišćanskog učenja i istorijske realnosti, pa se taj period smatra periodom u kom Ničeov nemirni duh isplivava na površinu. U čuvenom i mnogocitiranom pismu svojoj sestri, on kaže: „Vera ne haje za dokaz objektivne istine. Tako se putevi ljudi razlikuju: ako želimo da težimo miru duše i zadovoljstvu, onda verujemo; ako želimo da budemo posvećeni istini, onda preispitujemo.“ Obuzet žarom svoje odluke i zanet željom za intelektualnim

poštenjem, uz to se tvrdoglavu protiveći majčinim željama, Niče napušta studije teologije i seli se u Lajpcig, gde se upoznaje sa stvaralaštvom velikana nemačke klasične filozofije Imanuela Kanta, muzikom kompozitora Vagnera i revolucionarnom Šopenhauerovom filozofijom, izloženom u njegovom magnum opusu Svet kao volja i predstava. U svojim pisanjima Niče će kasnije tvrditi da je sa pobedom Kantovog kriticizma najzad došlo do pobeđe duha nemačkog seljaštva, dok će, naprotiv, Wagner i Šopenhauer, zajedno sa Geteom, predstavljati najpotpuniju sintezu nemačkog duha i ostaviće velikoga traga na Ničeovoj misli (Wagnerov kasniji prelazak u hrišćanstvo duboko će povrediti Ničeа i njihovo prijateljstvo, pa i sama uspomena na njega, napisetku će se sasvim ohladiti). Godine 1868. on služi u armiji i biva otpušten zbog bolesti, a Univerzitet u Bazelu, prepoznajući genijalnost mladog mislioca, ukazuje mu čast i sa samo 24 godine mu poverava mesto profesora klasične filologije. U ratu Francuske i Pruske Niče služi kao bolničar: organizovanost, volja i nepokolebljivost pruskih vojnika koji veselih lica i pevajući herojski hrle u smrt oduševljava ga i ostavlja traga na njegovoj kasnijoj filozofiji (ovaj uticaj je primetan i u Ničeovom pisanju Rođenja tragedije, iz koga povremeno izbjiga čista živost muške prirode dionizijskog). Sa prekidima,

Niče predaje u Bazelu do 1879. godine, kada ga još jednom loše zdravlje primorava da se povuče. Za vreme tog držanja katedre, Niče postaje dobar prijatelj sa Wagnerom, pa, koristeći se slavom koju stiče i poznanstvima koje ima, uspeva da obezbedi izgradnju Bajrojskog teatra (Das Richard-Wagner-Festspielhaus), dovršenog 1876. za izvođenje Wagnerove opere Prsten Nibelunga, kome prisustvuje i sam car. Ipak, opera ne ostavlja očekivani utisak na Ničea: njegovo paralelno upoznavanje sa delima mislilaca francuskog prosvetiteljva ga nagoni da počne sumnjati u celokupnu prusku vojničku kulturu i same Wagnerove ideje, koje su plivale u izraženome antisemitizmu. To je period kada Ničeov društveni uspeh biva doveden u pitanje: fatalna Lu Andreas-Salome odbija njegovu bračnu ponudu, a njegovo tvrdoglavo protivljenje pruskom državljanstvu, koje mu je dodeljeno desetak godina ranije, nastavlja da mu stvara niz komplikovanih problema i, zajedno sa njegovim zdravstvenim stanjem, dovodi do Ničeovog prevremenog povlačenja iz javnog života. Ipak, njegov najplodniji period tek je pred vratima: u periodu od šesnaest godina Niče štampa devet knjiga i priprema još četiri. Niče provodi vreme u Italiji i Švajcarskoj, a tokom „najstrašnije zime svog života”, piše Tako je govorio Zaraustra nastojeći da oslobodi svoju nesumnjivu intelektualnu stvaralačku snagu, čije je

taloženje stvaralo haotično unutrašnje stanje njegovo (moglo bi se reći da je ono više bilo uzrok nego posledica), te da na taj način pruži jednu dovršenu formu svog kazivanja, što mu polazi za rukom 1884. godine kada njegovo najpoznatije i „najličnije” delo biva štampano (Volja za moć, koja se treba smatrati krajnjom tačkom i najsveobuhvatnijim njegovim doprinosom filozofiji štampa se tek 1901. godine, pa je u tom smislu izjava s početka Antihrista da se „neki rađaju posthumno” odista proročki tačna). Ničeovo ludilo nastupa početkom 1889. godine, kada, kako navode neki izvori, videvši kočijaša koji bičuje konja, on doživljava nervni slom (zanimljiva je paralela sa sličnom scenom koja prikazuje san Raskolnikova u Zločinu i kazni). Njegovo ludilo ostaje dokumentovano i u pismima, gde se njegov potpis menja u „Dionis” ili „Dionis-Raspeti”, što pokazuje lom i večiti sudar dionizijskog i skladnog, ženstvenog i uređenog apolonijskog. Niče prvo biva smešten u ludnicu, nakon čega ga doktori poveravaju porodici na staranje. U razvijenoj fazi bolesti, on se ponaša vrlo otmeno i uljudno, ne pokazuje znake intelektualne otupelosti, ai na licu mu se neretko oslikava radost, dok se sa najvećim interesovanjem upušta u debate sa sagovornicima. Ipak, progresivni tok bolesti ostavlja ga mrtvog u Vajmaru, 1900. godine, na taj način ironično dodelivši jednog od najvećih evropskih mislilaca

devetnaestom veku (Poštenja radi, treba napomenuti da se sumnja da je Niče bolovao od sifilisa kog je dobio u jednoj javnoj kući u Bazelu). Ljagu na njegovo ime stavlja ponajviše njegova sestra, koja je, budući udata za uglednog pripadnika antisemitskog nemačkog nacionalističkog pokreta, kog se Niče izrazito gnušao, potpuno deformisala i izobličila filozofiju svog brata, pretvarajući njeno tumačenje u igru zagonetki. Zato ćemo još ovde, na prostoru posvećenom biografiji, napomenuti da je Niče izrazito prezirao rasizam i rastući nemački nacionalizam, smatrajući ga lakom zabavom za budale i čajankom krdskega čoveka. Prvo predavanje o njemu kao filozofu održano je još 1888. godine u Kopenhagenu, a njegov doprinos kriticizmu religije, novim etičkim vrednostima, istoriji razvića dva tipa morala, istoriji filozofije, drugaćijem poimanju predsokratovaca, muzičkoj kritici, sociologiji i filozofiji uopšte do danas ostaje nemerljiv. Štaviše, Niče predstavlja smrt platonosko-hrišćanske tiranije, koja je još sa deističkim filozofima racionalizma i prosvetiteljstva dostigla svoju duboku bolest u evropskoj filozofiji : njegovo stvaralaštvo uticaće, čak znatno više od Kjerkegorovog, na formiranje jednog novog doživljaja filozofske misli i njenu daljegenezu. Niče je stoga stoga dijagnoza i nepomerljiva kritika sve moralne i intelektualne truleži. ■

HRONIKA

23. septembar 2014.

„Imate pravo da paradirate, ali samo o svom trošku i trošku svojih nalogodavaca, ma kako se oni zvali, kako za paradu, tako i za obezbeđenje, no ne o trošku Srbije - bombardovane, razorene, moralno i ekonomski osakaćene, osiromašene, poplavljene, na stub srama prikovane“, navodi se u saopštenju SPC, koje je potpisao Miroslav Gavrilović - patrijarh Irinej.

SPC je plaćena od strane svih građana Srbije, neustavnom budžetskom otimačinom. Ko je Gavrilović da bilo koga poziva da nešto plaća iz svog džepa, kada on koristi samo tuđe džepove za bogaćenje svoje organizacije? LGBT osobe plaćaju porez, SPC ga ne plaća.

„Ovih dana se ponovo nasilno nameće besprizorna gej parada Beogradu i Srbiji.“

Gej parada se ne nameće nikome.

„Država treba da u trenutnoj nemaštini troši milione za obezbeđenje „šačice sugrađana“ - kaže Gavrilović. Nazivanje građana Srbije homoseksualne prirode minornom grupom, te postavljanje pitanja zašto bi policija tu grupu štitila, ukazuje da Gavrilović evidentno smatra da svi građani Srbije nisu ravnopravni i da policija ne treba jednako da ih štiti.

„Prethodne parade su izazvale otpor ogromne većine građana, nemire i izazivanje agresivnosti, buđenje rušilaštva i destruktivnosti kod nekih slojeva društva, posebno mlađih...“

Pozivanje na „otpor većine“ je logička greška argument iz većine. Stav većine ne znači da je ta ista većina u pravu. Agreivni stav SPC zapravo je pravi problem, a ne to što neko drugi (LGBT populacija) želi da iskoristi svoja Ustavna, zakonska i ljudska prava.

SPC je upitala organizatore i učesnike parade da li se zaštita njihovih privatnih prava sme i može ostvarivati „ponižanjem i gaženjem moralnih osećanja ogromne većine čovečanstva“.

Pozivanje na „moralna osećanja većine“ je potpuno besmisleno. Moralna osećanja su potpuno apstraktan pojam, dok su ljudska prava nešto što podleže apsolutnom pravu na zaštitu.

SPC učesnike skupa pita i „zar ste toliko zaslepljeni svojom pohotom i egoizmom“ da vam ne smeta stavljanje celog državnog aparata u svoju službu i velike neosnovane troškove organizacije parade.

Spominjanje nekakvog „uzurpiranja državnog aparata“ za potrebe „Prajda“ je besmisleno od nekoga ko sistematski neosnovano i protivustavno usurpira taj isti aparat za svoje manifestacije.

Ako je gej seksualno opredeljenje opravdano i treba ga propagirati, na osnovu čega to isto ne važi i za pedofiliju, masovno raširenoj u zapadnom svetu, incest...

Izjednačavanje homoseksualnosti sa pedofilijom, incestom i sličnim patologijama, zapravo ukazuje na nepopravljivo neznanje Gavrilovića.

SPC pita organizatore da li paradom pokušavaju da nametnu svoj stil življenja drugima „naročito neiskvarenoj deci i neiskusnoj omladini“.

„Stil života“ gej osoba je isti kao i kod strejt osoba – rade, jedu, spavaju, zaljubljuju se, vole, plaćaju poreze, putuju, kupuju odeću i obuću, namirnice i sve ostalo.

29.oktobar 2014.

Doktorski rad episkopa zahumsko-hercegovačkog i primorskog Grigorija privukao je mnogo visoko sveštenstvo, ali i Dejana Bodirogu, Duleta Savića i Milorada Dodika. Tema je bila „Relaciona ontologija Jovana Zizjulasa“.

„Poruka koju smo mogli da čujemo ovde, da uče i oni koji znaju“, ističe predsednik Republike Srpske Milorad Dodik.

„Uživao sam u ovako odabranom društvu, među ovako velikim i učenim ljudima“, kaže Dejan Bodiroga.

Eto još jedne kontradikcije, tako uobičajene za verski dogmatizam. Ako neko već zna, šta onda uči? Ako neko zna, ne treba mu vera. Ako uči, onda ne zna, a ako pojmove učenja, znanja i vere stavlja u jednu logičku celinu, onda je jasno da su bar dva od ovih pojmova suvišna.

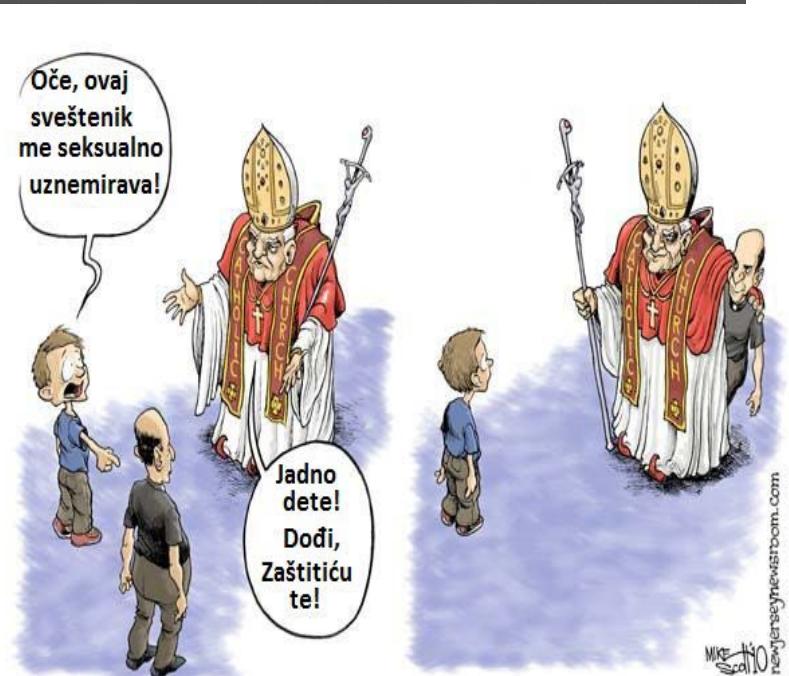
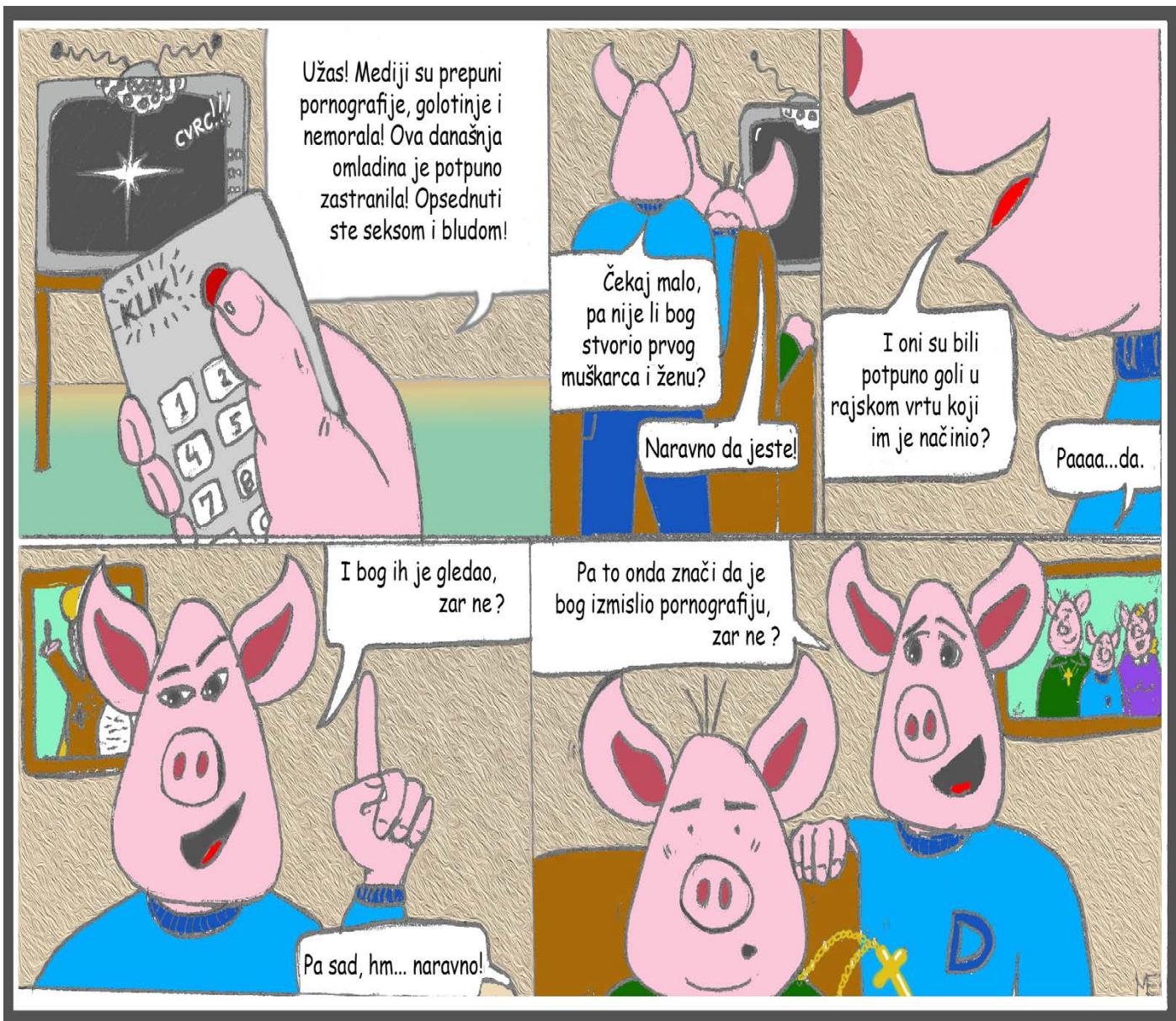
16.novembar 2014.

Crkveno venčanje, pred predstavnikom verske zajednice, predviđeno je Prednacrtom Građanskog zakonika kao punovažno i izjednačeno sa građanskim sklapanjem braka pred matičarem. Za tu novinu je, međutim, potrebna i izmena Ustava, koji sada izričito predviđa da se brak može zaključiti samo pred nadležnim državnim organom.

Prepostavljamo da će sledećim Prednacrtom Građanskog zakonika biti izričito predviđeno da se brak može zaključiti samo pred predstavnikom verske zajednice. ■

HUMOR

Citati

Veliko zlo u središtu naše kulture, a koje se ne sme spominjati, je monoteizam. Iz jednog varvarskog teksta iz bronzanog doba, poznatog kao Stari zavet, razvile su se tri anticivilizacijske religije - judaizam, hrišćanstvo, islam. Gor Vidal

Nije najveća budala onaj koji ne zna da čita, već onaj koji misli da je sve što pročita istina. Ivo Andrić

Ostalo mi je vrlo malo vremena i nisam želeo da ga traćim na boga.
Albert Camus

Crkva kaže da je Zemlja ravna, ali ja znam da je okrugla - jer sam video senku Zemlje na Mesecu i više verujem senki nego Crkvi.
Fernando Magellan

Ne želim da verujem, želim da znam. Karl Segen

Islamofobija: reč smišljena od strane fašista, iskorišćena od strane kukavica u svrhu manipulisanja moronima.
Kristofer Hičens

Iako za sebe agresivno i uporno zahteva poštovanje koje ne zaslužuje, religija ga sama nikome ne ukazuje. Antisemitizam, rasizam, mizoginija i homofobija su stvari koje je kroz svoju istoriju ne samo generisala, već ih još uvek u životu i održava. Aleksandar Lambros